

Het taalbeleid op Vonk Schagen is continu in ontwikkeling. We zien dit dan ook als een levend document, dat we jaarlijks evalueren, actualiseren en waar nodig aanvullen volgens de PDSA-cyclus. Niet alleen de werkgroep speelt hierbij een rol; ook alle vakdocenten, het MT en de VOR zijn nauw betrokken. Zo blijven we het beleid laten aansluiten bij de ontwikkeling van onze leerlingen én onze ambities als school.

Taalbeleid Vonc Schagen 2025-2026

Opgesteld door: werkgroep taalbeleid

Ingangsdatum: 01-04-2025

Besproken in VOR: 24-03-2025

Vastgesteld in MT: 01-04-2025

Inleiding

Bij Vonk Schagen vinden wij het belangrijk dat onze leerlingen niet alleen goed worden voorbereid op een vervolgopleiding of werk, maar ook op hun rol als vaardige, zelfstandige en weerbare burgers in de samenleving. Taalvaardigheid is daarom één van de vier basisvaardigheden waar wij gericht en planmatig aan werken, naast rekenen/wiskunde, burgerschap en digitale geletterdheid.

In een steeds veranderende maatschappij, waarin communicatie, kritisch denken en informatieverwerking steeds belangrijker worden, willen wij onze leerlingen toerusten om zichzelf goed uit te drukken, informatie te begrijpen en zich staande te houden in studie, werk en samenleving.

Goede taalvaardigheid is een voorwaarde om te kunnen leren, om te kunnen meedoen en om succesvol te zijn, nu én later.

Dit taalbeleid beschrijft hoe wij vanuit onze gezamenlijke visie en kernwaarden vormgeven aan taalonderwijs binnen Vonk Schagen. We leggen uit:

- Welke doelen we nastreven;
- Welke activiteiten we organiseren om taalvaardigheid te versterken;
- Hoe we zorgen voor samenhang tussen vakken;
- En hoe we ons onderwijs voortdurend verbeteren.

Ons beleid sluit aan bij het schoolplan en bij de Vonkbrede inzet op basisvaardigheden, waarbij we streven naar een doorlopende leerlijn en een praktische, herkenbare aanpak voor leerlingen en docenten. Dankzij de subsidie Verbetering Basisvaardigheden (2024-2025) kunnen we hierin extra stappen zetten, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van taalgerichte materialen, het versterken van taalgericht vakonderwijs en het organiseren van extra ondersteuning.

Met dit document geven we richting aan taalonderwijs dat leerlingen voorbereidt op hun toekomst, waarin zij goed kunnen communiceren, informatie begrijpen en verwerken, en actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Wij beschouwen dit taalbeleid als een levend document, dat we jaarlijks volgens de PDSA-cyclus evalueren, actualiseren en waar nodig aanvullen, zodat we blijven aansluiten bij de ontwikkeling van onze leerlingen en de samenleving.

Werkgroep taalbeleid

Inhoud

Inleiding	2
Vonkbrede visie op taalbeleid	4
Uitgangspunten Taalbeleid	5
Vonkbrede werkgroep taalbeleid.....	7
Vestigingsspecifiek taalbeleid	8
Doelstellingen en acties Taalbeleid Vonk Schagen	12
Voorwaarden voor het realiseren van onze doelen.....	18
Professionalisering	19
Implementatie en communicatie	20
Monitoring en evaluatie	21
Werken volgens de PDSA-cyclus aan taalontwikkeling.....	24
Bijlage 1 – voortgang basisvaardigheden	25
Bijlage 2: referentieniveaus.....	27
Bijlage 3 Leesmonitor	17
Bijlage 4 Activiteitenplan.....	19

Vonkbrede visie op taalbeleid

Het Referentiekader Taal is binnen Vonk het richtinggevende document voor taalbeleid. Het kader beschrijft voor vier taaldomeinen wat leerlingen en studenten zouden moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun schoolloopbaan:

1. Mondelinge taalvaardigheid: gesprekken, luisteren en spreken;
2. Lezen: zakelijke teksten en fictie teksten;
3. Schrijven;
4. Begrippenlijst en taalverzorging.

Het referentiekader bestaat uit fundamentele niveaus en streefniveaus. Het fundamentele niveau (1F) is de basis die zo veel mogelijk leerlingen en studenten moeten beheersen. Het streefniveau (1S) heeft iedereen nodig om te kunnen participeren in de maatschappij. Binnen Vonk werken we gedurende de schoolloopbaan toe naar de geldende eindniveaus voor leerlingen en studenten:

- 2F/1S voor vmbo en mbo 1, 2 en 3
- 3F voor mbo-4 en havo

Het vak Nederlands is een belangrijk onderdeel in het vmbo, omdat het in meerdere vakken binnen het curriculum nodig is. Er is een relatie tussen het schoolsucces, het behalen van een diploma en de taalvaardigheid van leerlingen.

In het vmbo van Vonk wordt in alle leerwegen het verplichte examenvak Nederlands gegeven. De lessen Nederlands zijn gericht op het verwerven van een grotere taalvaardigheid en bieden genoeg onderdelen aan waarop woordenschat vergroot wordt, er geoefend kan worden met begrijpend lezen en waarbij leerlingen zelfstandig teksten kunnen schrijven.

Taalverwerving gebeurt niet alleen in de les Nederlands. Het taalbeleid van Vonk is zowel smal als breed. Smal omdat er voldoende aandacht is voor het ondersteunen van leerlingen die een andere startpositie hebben. Daarnaast is het breed omdat alle leerlingen uiteindelijk examen doen en daarmee hetzelfde niveau (2F) moeten behalen.

Om een aantal vaardigheden goed te laten beklijven wordt binnen Vonk daar waar mogelijk, de samenwerking tussen de vakken gezocht. Je kunt hierbij denken aan gezamenlijke afspraken tussen de verschillende talen met betrekking tot het opstellen van een brief of e-mailbericht, een gezamenlijke strategie voor het maken van boekverslagen en of het maken van een werkstuk.

Ambitie korte en lange termijn

Op korte termijn is onze Vonkbrede ambitie om te voldoen aan de wet- en regelgeving. Op lange termijn is onze ambitie om basisvaardigheden geïntegreerd aan te bieden aan onze leerlingen. Daarnaast is onze lange termijn ambitie een doorlopende leerlijn vmbo-mbo voor basisvaardigheden. In de weg daarnaartoe wordt gewerkt met vmbo-beleid en mbo-beleid.

Uitgangspunten Taalbeleid

Binnen Vonk zien we het ontwikkelen van taalvaardigheden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle vestigingen. Daarom hanteren we een Vonkbrede visie op taal en basisvaardigheden, die per vestiging wordt aangevuld met een eigen, vestigingsspecifieke invulling die aansluit bij de leerlingen, de lokale context en het regionale werkveld.

Onze uitgangspunten voor taalbeleid zijn als volgt:

1. Vonkbrede en vestigingsspecifieke visie

- We werken vanuit een gezamenlijke Vonkbrede visie op taalonderwijs, aangevuld met een vestigingsspecifieke uitwerking die past bij de kenmerken van onze leerlingen en de regionale context.
- We sluiten hierbij aan op de expeditiegids als leidraad voor onderwijsontwikkeling en basisvaardigheden.

2. Doelgericht en samenhangend

- We werken planmatig en doelgericht aan het vergroten van taalvaardigheid, met heldere doelen en meetbare opbrengsten.
- We zorgen voor samenhang tussen taal en andere vakken, zodat taalvaardigheid vakoverstijgend en herkenbaar wordt aangeboden.
- Voor leerlingen en medewerkers is duidelijk hoe taal door het hele curriculum verweven is.

3. Wettelijke kaders en kwaliteit

- We voldoen aan de wettelijke vereisten voor taalonderwijs en referentieniveaus zoals vastgelegd in het Referentiekader Taal.
- We zorgen voor onderwijs van aantoonbaar goede kwaliteit en passen dit zo nodig aan op basis van evaluaties, leerlingresultaten en maatschappelijke ontwikkelingen.

4. Taal als basis voor persoonlijke ontwikkeling, leren en meedoen

- We zien taalvaardigheid als essentieel voor het schoolsucces, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van leerlingen.
- We stimuleren leerlingen om zich mondeling en schriftelijk goed uit te drukken, om teksten te begrijpen en om kritisch met informatie om te gaan.
- We werken aan het vergroten van de woordenschat, leesvaardigheid en schrijfvaardigheid, als fundament voor succesvol leren.

5. Inhoudelijke pijlers van ons taalonderwijs

- Mondelinge taalvaardigheid: gesprekken voeren, luisteren en spreken.
- Lezen: zakelijke teksten, fictie, informatiebronnen en complexe teksten begrijpen en verwerken.
- Schrijven: samenhangende teksten produceren voor verschillende doelen en publiek.
- Begrijpenlijst en taalverzorging: werken aan grammatica, spelling en correcte formuleringen.

6. De school als oefenplaats voor taal

- Onze school is een veilige oefenplaats voor taalgebruik: leerlingen krijgen dagelijks kansen om te spreken, luisteren, lezen en schrijven.
- In de dagelijkse praktijk besteden we structureel aandacht aan taal, binnen én buiten de vaklessen.
- Leerlingen worden gestimuleerd om actief taal te gebruiken in alle vakken en activiteiten, zodat zij taalvaardigheid als vanzelfsprekend ontwikkelen.

7. Vestigingsspecifieke invulling

- Iedere vestiging, waaronder Vonk Schagen, geeft eigen invulling aan taalonderwijs, afgestemd op de doelgroep, het werkveld en de lokale context.
- We sluiten aan bij praktijkvakken, vakoverstijgende projecten en thema's die leven binnen de regio, zodat taal betekenisvol en toepasbaar wordt voor leerlingen.
- We benutten samenwerkingen met externe partners, zoals bibliotheken, bedrijven en maatschappelijke organisaties, om taalonderwijs te verrijken.

8. Evaluatie en doorontwikkeling

- We evalueren ons taalonderwijs periodiek, op basis van o.a. Cito-resultaten, leerlingprestaties, docentfeedback en leerlingervaringen.
- We delen goede voorbeelden en effectieve aanpakken Vonk-breed, zodat collega's van elkaar kunnen leren.
- We investeren in de professionalisering van medewerkers, zodat zij bekwaam en zelfverzekerd zijn om taalonderwijs vorm te geven binnen hun eigen vakgebied.

Vonkbrede werkgroep taalbeleid

De Vonkbrede werkgroep Taal richt zich op het ontwikkelen, borgen en uitdragen van het taalbeleid binnen alle vestigingen van Vonk. De werkgroep stimuleert samenwerking tussen vestigingen en zorgt voor een gezamenlijke richting, waarbij tegelijkertijd ruimte blijft voor eigen, vestigingsspecifieke invulling die past bij de leerlingen en de lokale context.

Taken en verantwoordelijkheden van de Vonkbrede werkgroep Taal:

• **Samen leren en ontwikkelen**

De werkgroep faciliteert het leren van en met elkaar, door het delen van ervaringen, goede voorbeelden en gezamenlijke reflectie op taalonderwijs. Vestigingen inspireren elkaar om effectief, actueel en motiverend taalonderwijs vorm te geven.

• **Doorontwikkeling en actualisatie van de Vonkbrede visie op taal**

De werkgroep werkt aan het doorontwikkelen en actueel houden van de gezamenlijke visie en het beleid op taalonderwijs, afgestemd op:

- Wettelijke vereisten en referentieniveaus (zoals 1F, 2F);
- Nieuwe onderwijskundige inzichten en effectieve werkvormen;
- Actuele ontwikkelingen in de maatschappij, waaronder veranderingen in taalgebruik en digitale communicatie.

• **Samenhang bewaken**

De werkgroep bewaakt de samenhang tussen taal en andere basisvaardigheden, zoals rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid. Ook wordt gekeken naar de koppeling tussen taalvaardigheid en LOB (Loopbaanoriëntatie en -begeleiding), omdat taal een voorwaarde is voor studie- en loopbaansucces.

• **Delen van inspirerende praktijkvoorbeelden**

De werkgroep verzamelt en deelt goede voorbeelden, effectieve lesmaterialen en innovatieve taalprojecten, zodat collega's elkaar kunnen inspireren en ondersteunen bij het versterken van taalvaardigheid binnen alle vakken.

• **Signaleren van onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen**

De werkgroep signaleert ontwikkelingen binnen onderwijs en maatschappij, zoals veranderingen in taalgebruik, leesmotivatie van jongeren of nieuwe digitale taaltoepassingen. Deze ontwikkelingen worden vertaald naar praktische adviezen voor het Vonkbrede taalbeleid en de dagelijkse onderwijspraktijk.

Vestigingsspecifiek taalbeleid

Werkgroep taalbeleid

Op de vestiging Schagen werkt een actieve werkgroep Taal aan de ontwikkeling, uitvoering en borging van het taalonderwijs. Deze werkgroep maakt onderdeel uit van de bredere inzet op basisvaardigheden binnen Vonk en werkt nauw samen met andere werkgroepen, zoals die van rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid.

De werkgroep Taal bestaat uit:

- Babette Groot – docent Nederlands en dyslexie coördinator
- Wendy de Jong – docent Groen
- Maartje Romein – docent Nederlands en LO en coördinator basisvaardigheden

Onze leerling populatie

Vonk Schagen is een vmbo-school met ongeveer 550 leerlingen. Wij bieden onderwijs aan op de leerwegen basisberoepsgerichte leerweg (bb), kaderberoepsgerichte leerweg (kb) en gemengde leerweg (gl). Alle leerlingen volgen een groen profiel, wat betekent dat natuur, milieu, duurzaamheid en praktische vakken centraal staan in ons onderwijs. Onze leerlingen komen voornamelijk uit de regio Schagen, een omgeving met zowel stedelijke als landelijke kenmerken. Dit zorgt voor een diverse leerlingpopulatie met uiteenlopende achtergronden, leerbehoeften en startniveaus.

Binnen Vonk Schagen wordt taalvaardigheid gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle vakdocenten. We constateren dat een deel van onze leerlingen moeite heeft met lezen, het begrijpen van complexe teksten, het toepassen van instructies en het gebruiken van een adequate woordenschat. Cito-resultaten laten zien dat bij instroom de meeste leerlingen op of net boven de benchmark scores, maar in latere jaren valt een deel van hen terug. Daarom zetten we structureel in op het versterken van mondelinge taalvaardigheid, lezen, schrijven en taalverzorging. Dit doen we via steunlessen, het werken met rijke teksten, het verplicht bij zich hebben van een leesboek en het organiseren van leesmomenen in alle klassen. Ook is er specifieke aandacht voor leerlingen met dyslexie, waarvoor we een uitgebreid ondersteuningsaanbod hebben.

Bij Vonk Schagen vinden wij het belangrijk dat alle leerlingen beschikken over voldoende taalvaardigheid om succesvol te zijn binnen en buiten de school. Goed kunnen communiceren, lezen, luisteren en schrijven is niet alleen nodig om een diploma te behalen, maar ook om goed te kunnen functioneren in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. Taal is de sleutel tot leren, leven en werken.

Wij zien het vergroten van taalvaardigheid als een gezamenlijke opdracht van alle collega's. Daarom werken we aan een schoolbrede aanpak, waarin alle vakken en lessen bijdragen aan de taalontwikkeling van onze leerlingen.

Binnen Vonk Schagen werken we intensief samen met KopGroep Bibliotheken om ons taal- en leesonderwijs te versterken. Deze samenwerking richt zich op meerdere belangrijke pijlers. Zo ondersteunen zij ons bij de inrichting en het actueel houden van de schoolbibliotheek, zodat leerlingen toegang hebben tot een aantrekkelijke, diverse en actuele collectie boeken die aansluit bij hun interesses en belevingswereld. Daarnaast voert KopGroep Bibliotheken in samenwerking met de school de jaarlijkse leesmonitor uit, waarmee we de leesmotivatie en het leesgedrag van onze leerlingen systematisch in kaart brengen. Op basis van deze resultaten kunnen we gerichte acties inzetten om het leesplezier te vergroten. Ook ondersteunt KopGroep Bibliotheken ons team bij de professionalisering van collega's, bijvoorbeeld door het geven van adviezen over het stimuleren van lezen in de klas, het inzetten van rijke teksten en het begeleiden van leerlingen bij het kiezen van passende boeken. Deze structurele samenwerking helpt ons om lezen en taalontwikkeling een stevige plek in het onderwijs te geven, zowel binnen als buiten de lessen.

Wij beseffen dat veel leerlingen in Schagen opgroeien in een landelijke omgeving en praktisch zijn ingesteld. Hierdoor staat taalvaardigheid voor veel leerlingen niet vanzelfsprekend op de voorgrond. Zij zien niet altijd het directe nut van taal. Juist daarom vinden wij het belangrijk om hen te laten ervaren hoe taalvaardigheid bijdraagt aan succes op school, in werk én in het dagelijks leven. Taal is nodig om:

- Instructies te begrijpen;
- Te communiceren met anderen;
- Informatie te verwerken en daarop te reageren;
- Zelfstandig opdrachten te kunnen maken;
- En een plek te vinden op de arbeidsmarkt.

Daarom willen wij van taal iets maken wat voor iedereen belangrijk is. Taalvaardigheid vergroten doen we samen als team, en samen met de leerlingen. Het is onderdeel van onze Vonkbrede visie op onderwijs, waarin we werken met daadkracht, plezier en betrokkenheid.

Onze ambitie is dat iedere leerling de school verlaat met een stevige taalbasis, zodat hij of zij goed voorbereid is op vervolgonderwijs, werk en deelname aan de samenleving.

Analyse van de situatie (per cohort verwerken, excel bestand Amsterdam?)

Uit een enquête onder collega's blijkt dat alle docenten het belang van taalvaardigheid erkennen. Taal wordt door docenten als bepalend gezien voor de resultaten, vooral bij theorievakken. Leerlingen hebben moeite met:

- Begrijpen van lastige woorden en opdrachten;
- Het juist interpreteren van vragen en teksten;
- Het zelfstandig toepassen van instructies.

Collega's geven aan dat ze dit nu opvangen door:

- Veel uitleg en voorbeelden te geven;
- Vragen te stellen om te checken of leerlingen het begrijpen;
- Ondersteuning te bieden aan leerlingen met dyslexie (zoals steunlessen in leerjaar 1 en gebruik van hulpmiddelen in alle leerjaren, zie bijlage 5).

Cito-resultaten

De Cito-toetsen van schooljaar 2023-2024 laten een wisselend beeld zien:

- Bij instroom (Cito 0) scoren brugklasleerlingen gemiddeld op of net boven de benchmark.
- Later in het jaar (Cito 1) vallen de resultaten verder uit elkaar:
 - Meer leerlingen scoren onder gemiddeld op leesvaardigheid en woordenschat.
 - In leerjaar 2 zien we een sterke terugval: waar leerlingen bij de start nog op niveau zitten, scoort de helft van de klassen bij Cito 1 onder het gewenste niveau.
 - Leerlingen geven zelf aan dat Cito 1 moeilijker is dan Cito 0.

Dit roept vragen op zoals:

- Wordt er voldoende aandacht besteed aan taal in alle leerjaren?
- Sluit het onderwijs voldoende aan bij de toetsdoelen?
- Heeft de moeilijkheidsgraad van de toetsen invloed op de resultaten?
- Hoe nemen we Cito-toetsen af en welke mogelijke invloed heeft dit op de resultaten?

Referentieniveaus

- 64,3% van de leerlingen haalt bij Cito 1 het niveau 1F.
- Bij Cito 2 is dit gestegen naar 72,5%, maar nog steeds niet voldoende om aan het eindniveau 2F te komen.

Daarom hebben wij hieraan voor komende jaren heldere doelen en acties gekoppeld.

Schoolresultaten algemeen

- Het slagingspercentage is goed:
 - 2022-2023: gemiddeld 93,5% geslaagd.
 - 2023-2024: 93% geslaagd.
- De resultaten op schoolonderzoeken (SE) en centraal examens (CE) liggen gelijk aan de landelijke benchmark.

- Vonk Schagen behoort daarmee al jaren tot de groep scholen met de hoogste slagingspercentages van Nederland.

Toch zien wij dat taalvaardigheid bij een deel van de leerlingen niet op het gewenste niveau zit en willen wij inzetten op verdere verbetering en verbreding van taalvaardigheid, zodat meer leerlingen doorstromen naar 2F.

Monitoring van referentieniveaus

Om goed zicht te krijgen op de ontwikkeling van taalvaardigheid willen wij:

- Vanaf schooljaar 2024-2025 de Cito-toets ook in leerjaar 3 afnemen, zodat we beter kunnen volgen of leerlingen 2F behalen.
- Locatiespecifieke tussendoelen vaststellen per leerjaar, zodat we gericht kunnen bijsturen als leerlingen achterblijven.

Doelstellingen en acties taalbeleid Vonk Schagen

Korte termijn (schooljaar 2025-2026)

In het schooljaar 2025-2026 richten wij ons op het voldoen aan de wettelijke eisen voor taalvaardigheid op niveau 2F. Daarnaast willen we taalvaardigheid stevig verankeren in alle lessen en vakken. Dit doen we door concrete stappen te zetten in de organisatie, uitvoering en ondersteuning van taalonderwijs.

Doelen en bijbehorende acties:

1. Alle secties werken actief aan taalvaardigheden

- Actie: Aan het eind van het schooljaar bevatten alle vakwerkplannen een paragraaf waarin de sectie beschrijft hoe zij in de vaklessen bijdragen aan taalvaardigheid (o.a. lezen, schrijven, spreken en luisteren).
- Ondersteuning: De werkgroep Taal biedt voorbeelden en formats om secties hierbij te ondersteunen.

2. Begrippen en vaktaal expliciet aanbieden

- Actie: Alle docenten leggen lastige begrippen uit, lichten deze toe met voorbeelden, en controleren actief of leerlingen het begrip beheersen (bijv. via korte opdrachten of vragen).
- Actie: Docenten schrijven begrippen zichtbaar op het bord, zodat leerlingen de woorden herkennen en onthouden.
- Aandachtspunt: Er is onderscheid tussen praktijk- en theorielessen. Praktijklessen richten zich op praktische taal, theorievakken meer op abstracte taal. Docenten stemmen dit onderling af.
- Toekomstige versterking: Na scholing over Taalgericht Vakonderwijs (TVO) kunnen docenten hier nog gericht mee aan de slag.

3. Verplichte leesboeken vanaf januari 2025

- Actie: Vanaf januari 2025 heeft elke leerling altijd een leesboek bij zich. Dit boek kan worden ingezet tijdens lestijd of voor zelfstandig lezen.

4. Vast lees- en rekenmoment (2x 15 minuten per week)

- Actie: Twee keer per week wordt in alle klassen 15 minuten gelezen of gerekend, ongeacht het vak. Docenten kiezen per moment wat zij inzetten.
- Ondersteuning: De werkgroepen Taal en Rekenen ontwikkelen kant-en-klaar materiaal om dit gemakkelijk in te zetten.
- Organisatie:
 - Om de 5 weken wisselt het vaste lees-/rekenmoment van lesuur, zodat de belasting wordt verdeeld.
 - Toetsmomenten en éénuursvakken zijn uitgezonderd, mits echt noodzakelijk.
- Communicatie: Informatie komt op de schermen in school en in de weekbrief voor collega's.

- **Streefpercentages referentieniveaus taal (afzetten tegen landelijk gemiddelde)**
- Doel:
 - 80% van de leerlingen behaalt minimaal 1F op de Cito 2 (eind leerjaar 2).
 - 60% van de leerlingen behaalt minimaal 2F op de Cito 3 (eind leerjaar 3).
- Opmerking: Deze percentages worden bijgesteld zodra de actuele resultaten bekend zijn.

6. Extra taalondersteuning op maat

- Actie: Leerlingen die laag scoren op Cito of slecht presteren bij Nederlands krijgen gerichte taalhulp, bijvoorbeeld via vakhulp met behulp van o.a. Nieuwsbegrip.

7. Uitbreiden en onderhouden schoolbibliotheek

- Actie: Jaarlijks worden nieuwe boeken aangeschaft voor de bibliotheek, o.a. naar aanleiding van schrijversbezoeken, nieuwe uitgaven en adviezen van de leesconsulent. Zo blijft de collectie aantrekkelijk en actueel.

8. Scholing van medewerkers

- Actie: Docenten volgen scholingen om:
 - Taalgericht Vakonderwijs (TVO) toe te passen;
 - Te leren werken met rijke teksten;
 - Taaldoelen te integreren in hun vak.
- Financiering: Scholing wordt betaald vanuit de subsidie Verbetering Basisvaardigheden.

9. Ondersteuning van leerlingen met dyslexie

- Actie: Aanschaf van een nieuwe methode voor dyslexiesteunlessen (2025-2026).
- Actie: Brugklasleerlingen met dyslexie kunnen zich aanmelden voor 10 steunlessen waarin zij leren omgaan met hun dyslexie. Deze lessen worden gegeven door de dyslexiecoördinator.

10. Afname cito

- In schooljaar 2025-2026 wordt gekeken naar de afname van de citotoets. Leerlingen wordt gevraagd naar hun ervaringen tot nu toe en er kan worden gekeken naar verschillende soorten afnames, om zo de beste manier te vinden.

Lange termijn (2026 en verder)

Om taalvaardigheid duurzaam te versterken, stellen wij de volgende lange termijn doelen:

1. Vakoverstijgende samenwerking aan taal

- Doel: Vakken combineren hun krachten door samen te werken aan basisvaardigheden binnen vakoverstijgende projecten waarin taal, rekenen en burgerschap geïntegreerd zijn.

2. Locatie-specifieke tussendoelen taal

- Actie: Formuleren van tussendoelen per leerjaar, zodat we kunnen volgen of leerlingen op schema liggen om 2F te halen.
- Gebruik: Tussendoelen helpen om eerder bij te sturen en gericht ondersteuning te bieden.

3. Elke docent een taaldocent

- Doel: Alle docenten werken volgens het principe van Taalgericht Vakonderwijs (TVO).
- Actie: Scholing voor docenten over hoe zij taal kunnen integreren binnen hun vaklessen.
- Resultaat: Taal wordt een vaste, herkenbare en terugkerende component binnen alle lessen.

4. Collega's op 3F-niveau

- Doel: Alle collega's beschikken over taalvaardigheid op minimaal 3F-niveau, zodat zij leerlingen optimaal kunnen ondersteunen.
- Actie:
 - Meetmoment om huidige taalvaardigheid van collega's in kaart te brengen.
 - Aanbod van scholing en ondersteuning voor collega's die nog niet voldoen aan 3F.
- Toelichting: Deze uitwerking volgt later, zodra de eerste metingen gedaan zijn.

Wat merkt de leerling van ons taalbeleid?

Wat merken leerlingen nu al?

Leerlingen op Vonk Schagen merken dat taal steeds vaker een plek krijgt in alle lessen. Niet alleen tijdens Nederlands, maar ook bij vakken zoals economie, biologie en techniek worden moeilijke woorden uitgelegd, begrippenlijsten gebruikt en wordt er geoefend met het lezen van teksten. Docenten besteden extra aandacht aan het uitleggen van opdrachten en controleren of iedereen ze begrijpt. Daarnaast wordt er binnen de lessen gewerkt aan het vergroten van de woordenschat en het oefenen met presenteren, schrijven en lezen.

Er zijn steunlessen voor brugklasleerlingen met dyslexie waarin zij beter leren omgaan met hun dyslexie in alle vakken en er wordt vakhulp aangeboden voor leerlingen in leerjaar 1 en 2. Deze leerlingen worden uitgenodigd naar aanleiding van hun citoscores, resultaten op de leesvaardigheidstoetsen en het advies van de vakdocent om maatwerk te kunnen leveren.

Bij het vak Nederlands wordt aandacht besteed aan het bevorderen van het leesplezier om daarmee indirect de leesvaardigheid te vergroten. Zo komen er schrijvers in de klas, gaan leerlingen in de brugklas op bezoek bij de bibliotheek en zijn we in de lessen bezig met het promoten van boeken.

Sinds januari 2025 hebben alle leerlingen verplicht een leesboek bij zich. Dit boek wordt ingezet tijdens stille leesmomenten in verschillende lessen, bijvoorbeeld na een toets.

Wat gaan leerlingen nog merken?

In het schooljaar 2025-2026 komen er vaste lees- en rekenmomenten van 15 minuten, twee keer per week in alle klassen, ongeacht het vak. Dit betekent dat leerlingen regelmatig korte momenten hebben waarin lezen of rekenen centraal staat, naast de gewone lessen.

Alle vakdocenten zullen nog gericht werken met taalgerichte werkvormen, dankzij de scholing Taalgericht Vakonderwijs (TVO). Ook zullen leerlingen merken dat lastige begrippen nog duidelijker worden uitgelegd, op het bord verschijnen en geoefend worden in opdrachten.

Leerlingen die moeite hebben met taal krijgen extra ondersteuning, bijvoorbeeld door gerichte hulp bij begrijpend lezen via methodes als Nieuwsbegrip en/of Diataal. Ook wordt de schoolbibliotheek uitgebreid met nieuwe boeken die aansluiten bij hun interesses.

Vanaf 2026 wordt taal meer vakoverstijgend aangeboden, bijvoorbeeld in projecten waarin vakken samenwerken. Dit helpt leerlingen om te zien hoe belangrijk taal is in alle onderdelen van het leren én in de praktijk.

Hoe halen we de stem van de leerling op?

Om te blijven verbeteren, worden leerlingen jaarlijks bevraagd via de leesmonitor. Hierin geven zij aan hoe gemotiveerd ze zijn om te lezen, wat ze vinden van het leesaanbod en hoe ze het taalonderwijs ervaren. Deze resultaten gebruikt de school om het beleid verder aan te passen. Ook via mentorgesprekken en driehoeksgesprekken wordt opgehaald hoe leerlingen het ervaren en wat zij nodig hebben. Zo bouwen we stap voor stap aan taalonderwijs dat werkt, samen met de leerlingen.

Ondersteuning dyslectische leerlingen

1. Signaal vanuit ouders of docent

De mentor of een vakdocent ontvangt een hulpvraag van ouders of heeft zelf vermoedens van dyslexie bij de leerling.

2. Melden bij dyslexiecoördinator

De mentor (eventueel op aangeven van een vakdocent) stuurt een e-mail naar de dyslexiecoördinator met de hulpvraag of de vraag of een screening (uitgevoerd door de schoolpsycholoog Antonio Pérez) gewenst is.

3. Dossieronderzoek

De dyslexiecoördinator bekijkt het dossier van de leerling om te beoordelen of een screening passend is.

4. Overleg met schoolpsycholoog

De dyslexiecoördinator stuurt een e-mail naar de schoolpsycholoog met de hulpvraag en een samenvatting van de conclusies uit het dossier.

5. Beoordeling door schoolpsycholoog

De schoolpsycholoog beoordeelt de situatie en geeft een terugkoppeling aan de dyslexiecoördinator met een advies: wel of geen screening.

6. Terugkoppeling naar mentor

De dyslexiecoördinator koppelt dit advies terug aan de mentor.

7. Geen screening geadviseerd

De mentor koppelt dit terug aan de ouders (indien de hulpvraag van hen kwam). Indien de hulpvraag niet van ouders kwam, gebeurt de terugkoppeling tijdens het driehoeksgesprek.

8. Wel een screening geadviseerd

De mentor koppelt dit terug aan de ouders en de leerling en vraagt of iedereen akkoord gaat met het uitvoeren van de screening.

9. Uitvoering screening

De schoolpsycholoog voert de screening uit en geeft een advies voor een eventueel vervolgtraject (dyslexieonderzoek). De onderwijscoördinatoren worden hiervan in cc op de hoogte gesteld.

Let op:

Ouders kunnen altijd zelf, zonder tussenkomst van school, een dyslexieonderzoek laten afnemen via bijvoorbeeld Onderwijs Versterkers of Eges Dyslexiezorg. Een dyslexieonderzoek is na het twaalfde levensjaar altijd voor rekening van de ouders.

Faciliteiten voor leerlingen met dyslexie op Vonk Schagen

Tijdens de les:

- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning (gebruikmaken van voorleessoftware, bijvoorbeeld IntoWords).
- Spellingscontrole.
- Gebruik van een loep, leesliniaal of leespen.

Tijdens toetsen in leerjaar 1 en 2:

- Extra tijd: 20%.
- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning bij toetsen (gebruikmaken van voorleessoftware).
- Gebruik van een (digitaal) woordenboek.
- Gebruik van een spiekschrift.
- Aangepaste beoordeling van toetsen (met name op het gebied van spelling).

Tijdens het schoolexamen en het centraal examen:

- Extra tijd (30 minuten).
- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning (gebruik van voorleessoftware zoals IntoWords).
- Spellingscontrole.
- Gebruik van een loep, liniaal of leespen.

Specifieke afspraken per niveau:

Basis en Kader:

- Het Centraal Examen wordt door elke leerling op de computer gemaakt.
- Tijdens het schoolexamen mag een leerling per vak aangeven welk vak hij/zij op de computer wil maken.
- Voorwaarde: de leerling moet in leerjaar 1 en 2 ook al met een laptop gewerkt hebben of toetsen op de laptop gemaakt hebben.

GL (Gemengde Leerweg):

- Het Centraal Examen en het Schoolexamen worden op papier gemaakt.
- Per vak mag een leerling met dyslexie aangeven welk vak hij/zij op de computer wil maken.
- Voorwaarde: ook hier geldt dat de leerling in leerjaar 1 en 2 met een laptop gewerkt moet hebben of toetsen op de laptop gemaakt moet hebben.

Voorwaarden voor het realiseren van onze doelen

Om de doelstellingen uit het taalbeleid te behalen, is het essentieel dat het hele team betrokken is. Draagvlak en bewustwording van het belang van taalontwikkeling zijn daarbij cruciaal.

1. Draagvlak en eigenaarschap binnen het team

- Alle medewerkers moeten de urgentie en noodzaak zien van goed taalonderwijs.
- Het managementteam (MT) speelt hierbij een belangrijke rol door:
 - Tijdens lesbezoeken en coachgesprekken actief aandacht te hebben voor taal in de lessen;
 - Het belang van taalontwikkeling te benoemen in teamvergaderingen en studiedagen;
 - Taal als vast onderwerp te agenderen bij sectievergaderingen.

2. Werkgroep Basisvaardigheden

- Vanaf schooljaar 2024-2025 werkt Vonk Schagen met een structurele werkgroep Basisvaardigheden, waarin ook taal een belangrijk onderdeel is.
- Collega's krijgen taakuren voor hun inzet in deze werkgroep, zodat zij de tijd hebben om het beleid op te zetten, uit te voeren en te bewaken.
- Taken van de werkgroep:
 - Coördineren van de acties rondom taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden;
 - Monitoren van de voortgang;
 - Uitvoeren van concrete interventies (zoals materialen ontwikkelen, ondersteuning organiseren).
- Bij de start van elk schooljaar wordt de taakverdeling binnen de werkgroep vastgelegd, zodat er duidelijkheid is over de rollen, verantwoordelijkheden en doelen.

3. Ruimte voor ontwikkeling en overleg

- De werkgroep Basisvaardigheden krijgt een vast moment in de week om samen te werken aan de verdere uitwerking van het beleid.
- Ook andere collega's worden uitgenodigd om aan te sluiten bij specifieke acties of thema's, bijvoorbeeld via werkgroepen per basisvaardigheid (zoals de werkgroep Taal).
- Acties voor alle basisvaardigheden worden schoolbreed opgezet en uitgevoerd.

4. Samenhang met andere basisvaardigheden

- Er wordt gestreefd naar integrale aanpak, waarin taal wordt verbonden aan andere basisvaardigheden zoals rekenen en burgerschap.
- Waar mogelijk worden vakoverstijgende projecten opgezet om taal functioneel en betekenisvol aan te bieden.

Professionalisering

Een belangrijk uitgangspunt van het taalbeleid is dat alle docenten taalonderwijs als onderdeel van hun vak beschouwen. Hiervoor is voortdurende professionalisering nodig, gericht op kennis, vaardigheden en houding.

Scholingen tot nu toe (2024-2025)

- **Oktober 2024:** Scholing over leesvaardigheid en lezen binnen vakken (zaakvakken, praktijkvakken).
 - Onderwerpen: belang van lezen, lezen als vakvaardigheid, hoe werk je aan woordenschat en tekstbegrip in je eigen les.
 - Resultaat: praktische werkvormen en bewustwording over de rol van taal in alle vakken.
 - Voorbereiding: collega's lezen en verwerken vooraf het voorlopige taalbeleid, zodat iedereen bekend was met de doelen en de visie.
- **Nog te bepalen in 2025:** Scholing 'Rijke teksten'.
 - Onderwerpen: werken met rijke teksten die verdieping en verbreding bieden, ook buiten de methode.
 - Koppeling met: invoering van het vaste lees- en rekenmoment (2x per week).
 - Praktijk: samen nadenken over hoe en wanneer deze teksten in de lessen ingezet kunnen worden.

Toekomstige scholing (2025 en verder)

- **September 2025:** Scholing 'Taalgericht Vakonderwijs (TVO)'.
 - Doel: docenten trainen in het bewust en systematisch aanbieden van taal binnen hun eigen vakgebied.
 - Inhoud:
 - Hoe leer je leerlingen vaktaal gebruiken?
 - Hoe ondersteun je begripend lezen bij complexe vakteksten?
 - Hoe laat je leerlingen uitleggen en verwoorden wat zij leren?
 - Resultaat: taal wordt een vast onderdeel van elke les, afgestemd op het vak.
- **Opleiden interne experts TVO:**
 - Doel: collega's opleiden tot interne experts, zodat de kennis over Taalgericht Vakonderwijs binnen de school wordt geborgd.
 - Deze experts kunnen collega's ondersteunen, coachen en helpen bij het ontwikkelen van materialen.
- **Op termijn:**
 - Scholing voor collega's om zelf te voldoen aan taalniveau 3F, gericht op professioneel schriftelijk en mondeling taalgebruik in de school en naar ouders en ketenpartners.
 - Opzetten van train-de-trainer-trajecten om duurzaam te blijven investeren in taalvaardigheid van het team.

Implementatie en communicatie

Het realiseren van een breed gedragen taalbeleid vraagt om een zorgvuldige implementatie en duidelijke communicatie met zowel het team als ouders en externe betrokkenen.

1. Communicatie naar het team

- Vanaf schooljaar 2024-2025 starten we met de uitvoering van de korte termijndoelen uit dit taalbeleid.
- Medewerkers worden via de weekbrief op de hoogte gehouden van de voortgang, verwachtingen en concrete stappen.
- Tijdens plenaire bijeenkomsten worden de plannen besproken, waarbij collega's uitgenodigd worden om actief mee te denken en input te leveren. Zo zorgen we samen voor draagvlak en eigenaarschap.
- Wanneer besluiten zijn genomen, worden deze duidelijk gecommuniceerd via de weekbrief en andere interne kanalen.
- Afstemming met de secties vindt plaats tijdens sectie- en vakgroepbijeenkomsten, zodat de uitvoering ook aansluit bij de praktijk in de klas.

2. Communicatie naar ouders

- Ouders worden via de nieuwsbrief geïnformeerd over het taalbeleid en de stappen die we zetten om de taalvaardigheid van hun kinderen te verbeteren.
- In de nieuwsbrief worden ook concrete voorbeelden gedeeld van wat dit betekent in de dagelijkse praktijk, zoals het vaste leesmoment en de verwachtingen rondom leesboeken.
- Ook op ouderavonden zal het belang van taalontwikkeling en wat ouders daarin kunnen betekenen besproken worden.

3. Toegankelijkheid van het beleid

- Het volledige taalbeleid is voor medewerkers terug te vinden in Teams onder het kopje "Beleidsdocumenten".
- Voor externe partijen (ouders, ketenpartners) wordt een beknopte versie gepubliceerd op de schoolwebsite, waarin de belangrijkste uitgangspunten, doelen en acties zijn samengevat.
- Er wordt een hand-out ontwikkeld over basisvaardigheden (inclusief taal), waarin staat:
 - Wat we als school doen aan taal, rekenen, burgerschap en digitale vaardigheden;
 - Welke afspraken we als team hanteren;
 - Wat we van elkaar en van de leerlingen verwachten.
- Deze hand-out is beschikbaar voor alle collega's, nieuwe medewerkers en externe partners, zodat iedereen weet wat de gezamenlijke koers is.

Taal in de vaklessen

In onderstaand overzicht is te zien op welke manier aandacht wordt besteed bij de vaklessen aan taal. Deze inventarisatie is in schooljaar 24-25 gedaan en zal jaarlijks geüpdatet worden. Aandacht voor taal is tevens een vast onderdeel van de vakwerkplannen van de secties.

Lichamelijke Opvoeding (LO)

- Het keuzedoel (lesdoel) wordt iedere les op het bord geschreven.
- Moeilijke woorden worden uitgelegd, inclusief hun betekenis (bijv. lay-up, bounce pass).
- In lesvoorbereidingen wordt gelet op correct taalgebruik; fouten worden verbeterd zodat leerlingen ervan kunnen leren.
- Tijdens de lessen wordt taalgebruik van leerlingen direct gecorrigeerd.

Techniek

- Mondeling: tijdens presentaties.
- Lezen: opdrachten worden van internet gelezen.
- Schrijven: verslagen van excursies worden gemaakt, soms met behulp van ChatGPT.
- Begrippen: uitleg tijdens de les, leerlingen zoeken begrippen ook zelf op.
- Er wordt geen nadruk gelegd op taalontwikkeling binnen het vak; techniek richt zich op een praktische aanpak.

Economie

- Mondeling: presenteren van een zelfgemaakt bedrijfsplan, met aandacht voor begrippen, presenteren en argumenteren.
- Lezen: zakelijke en informatieve teksten lezen voor begrip van economische onderwerpen.
- Schrijven: aantekeningen maken per paragraaf.
- Begrippen: per paragraaf wordt gewerkt met een begrippenlijst ter ondersteuning van leren en tekstbegrip.

Geschiedenis, M&M en Maatschappijleer

- Mondeling: klassengesprekken en debatten, met aandacht voor mening vormen, argumenteren en feiten onderscheiden van meningen.
- Lezen: veel non-fictie teksten, lezen speelt een grote rol.
- Schrijven: werkstukken maken voor geschiedenis en maatschappijleer.
- Begrippen: in de onderbouw wordt gewerkt met voorgedrukte lijsten, in de bovenbouw maken leerlingen deze zelfstandig.

Biologie

- Mondeling: presentaties (in de vorm van filmpjes), discussies over maatschappelijke thema's en gesprekken over burgerschap en LOB.
- Lezen: zakelijke teksten uit het boek en fictieve voorbeelden bij toetsen.
- Schrijven: onderzoeksverslagen in leerjaar 1 t/m 3, kwartet maken, PowerPoints en werkboekopdrachten.
- Begrippen: staan per hoofdstuk aangegeven, worden spelenderwijs geoefend met puzzels en woordspelletjes.

Plant

- Mondeling: werkbladen worden klassikaal gelezen en besproken; evaluaties aan het einde van de les waarbij de leerling het woord voert. In de bovenbouw worden presentaties gehouden.
- Lezen: werkbladen en informatieboekjes worden gezamenlijk gelezen.
- Schrijven: beschrijven van uitgevoerde opdrachten, maken van korte verslagen in de bovenbouw.
- Begrippen: leren van begrippen via werkboeken en toetsjes; in de bovenbouw wordt dit zelfstandig verder ontwikkeld met online lesmateriaal.

Wiskunde

- Mondeling: komt voor in instructies en bij het bespreken van opgaven, geen aparte aandacht in het curriculum.
- Lezen: voornamelijk korte teksten in opgaven.
- Schrijven: leerlingen maken in leerjaar 3 een verslag over statistiek en schrijven conclusies bij berekeningen.
- Begrippen: nieuwe begrippen worden benoemd en op het bord geschreven.

Voeding

- Mondeling: presentaties van eindopdrachten in leerjaar 3 en 4; reflectiegesprekken.
- Lezen: recepten zorgvuldig lezen is essentieel, evenals lezen van werkboekopdrachten.
- Schrijven: meeschrijven bij demonstraties, werkboekopdrachten invullen en het schrijven van verslagen.
- Begrippen: uitleg van nieuwe begrippen, moeilijke woorden worden gespeld of op het bord geschreven.

Nederlands

- Mondeling: presentaties in leerjaar 1 t/m 3 en in leerjaar 4 een examenonderdeel met een gesprek.
- Lezen: elke les wordt er (voor)gelezen en 2 periodes per jaar wordt er gewerkt aan begrijpend lezen.
- Schrijven: zakelijk schrijven wordt aangeleerd. Spelling en grammatica is ook tot en met leerjaar 3 onderdeel van het curriculum om de schrijfvaardigheid te verbeteren.

Monitoring en evaluatie

Om goed te kunnen beoordelen of het taalbeleid werkt en of leerlingen daadwerkelijk vooruitgaan in hun taalvaardigheid, zetten we in op structurele monitoring, evaluatie én voortdurende verbetering volgens de PDSA-cyclus.

1. Cito-monitoring in alle leerjaren

- In leerjaar 1 t/m 3 nemen we de Cito-toets taal af om de voortgang van leerlingen op de referentieniveaus in kaart te brengen.
- De resultaten worden gebruikt om:
 - Ondersteuning op maat te bieden aan leerlingen die uitvallen;
 - Secties en vakgroepen te informeren over de taalvaardigheid binnen hun vak;
 - Het taalbeleid te evalueren en waar nodig bij te stellen.

2. Monitoring van vakresultaten

- Vaksecties monitoren de resultaten van leerlingen.
- Vakdocenten hebben extra aandacht voor prestaties bij van leerlingen taalgerelateerde opdrachten.
- De data worden besproken in de secties en teruggekoppeld naar de werkgroep taal.

3. Jaarlijkse enquête onder docenten

- Jaarlijks wordt er een enquête onder docenten uitgezet om te meten:
 - In hoeverre taal geïntegreerd is in de vaklessen;
 - Welke successen en knelpunten zij ervaren;
 - Wat zij nodig hebben aan ondersteuning of scholing.
- De uitkomsten worden besproken in de werkgroep basisvaardigheden, waarbij specifiek de afgevaardigde taal verantwoordelijk is voor de terugkoppeling en vervolgacties.

4. Jaarlijkse leesmonitor onder leerlingen

- Jaarlijks nemen we de leesmonitor af bij alle leerlingen om inzicht te krijgen in:
 - Leesmotivatie en leesgedrag;
 - Ervaringen met lezen op school en thuis.
- De uitkomsten van de leesmonitor van 2024 zijn al verwerkt in het leesplan.
- De resultaten van de leesmonitor van 2025 worden verwacht in het voorjaar van 2025 en zullen worden meegenomen in de evaluatie van dit taalbeleid.
- Conclusies en aanbevelingen van de leesmonitor 2024 zijn terug te vinden in bijlage 3 van dit document.

5. Jaarlijkse evaluatie en actualisatie taalbeleid

- Op basis van alle verzamelde gegevens (citoresultaten, vakresultaten, enquêtes, leesmonitor) wordt het taalbeleid:
 - Gemonitord op effectiviteit;
 - Waar nodig bijgesteld en aangescherpt;
 - Jaarlijks opnieuw vastgesteld als levend document, passend bij de actuele situatie in de school.

Werken volgens de PDSA-cyclus aan taalontwikkeling

Net als bij rekenen werken wij voor taal volgens de PDSA-cyclus (Plan – Do – Study – Act) om een continu verbeterproces te waarborgen. Deze werkwijze zorgt ervoor dat we steeds planmatig werken, uitvoeren, evalueren en verbeteren.

Plan

- De werkgroep taal stelt elk schooljaar een concreet activiteitenplan op, met daarin duidelijke doelen, afspraken en acties, passend bij het schoolplan en de Vonkbrede visie op basisvaardigheden.
- Dit plan is gebaseerd op de uitkomsten van de voorgaande monitoring en evaluaties.

Do

- Het team voert de geplande activiteiten uit, zoals:
 - Het werken met taalgerichte werkvormen in de vaklessen;
 - Het implementeren van het vaste leesmoment;
 - Het inzetten van extra taalondersteuning;
 - Het gebruiken van de materialen ontwikkeld door de werkgroep (bijv. rijke teksten, begrippenlijsten).

Study

- Gedurende en na afloop van het schooljaar wordt systematisch gekeken naar:
 - Wat werkt goed?
 - Wat zijn de opbrengsten voor leerlingen?
 - Wat zijn de ervaringen van docenten?
- Hiervoor gebruiken we de genoemde Cito-resultaten, vakresultaten, docentenquête en leesmonitor.
- De werkgroep taal bespreekt de bevindingen en verzamelt input vanuit secties en teams.

Act

- Op basis van deze analyses worden:
 - Nieuwe doelen en acties geformuleerd voor het komende schooljaar;
 - Succesvolle onderdelen geborgd en verder uitgerold;
 - Minder effectieve onderdelen bijgesteld of vervangen.
- Alle aanpassingen worden opgenomen in de nieuwe versie van het taalbeleid, zodat het beleidsdocument actueel en relevant blijft.

Bijlage 1 – voortgang basisvaardigheden

2024-2025

Leesvaardigheid

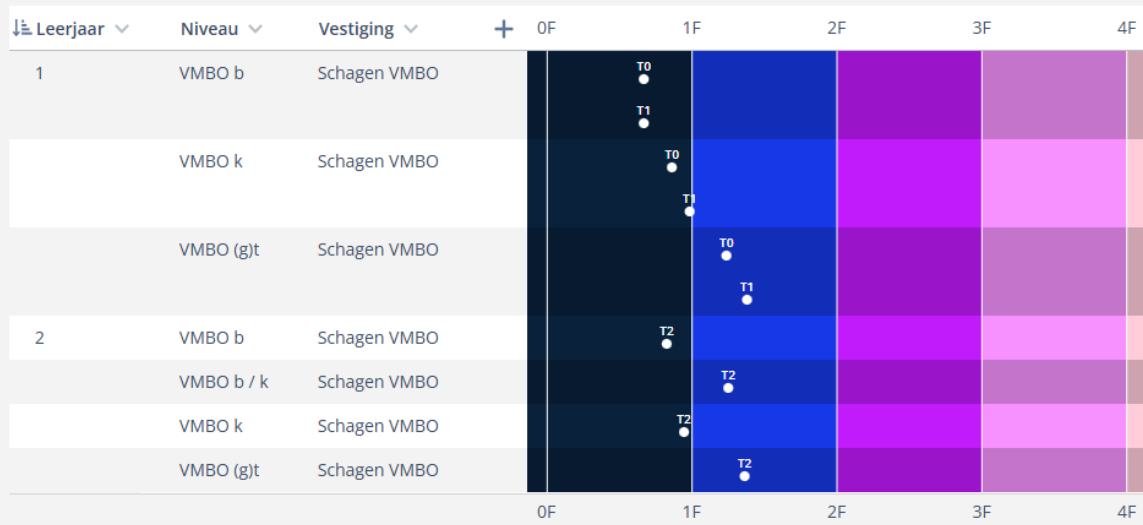
Bekijk de [handleiding](#) voor meer uitleg over onze rekenwijze.

Leerjaar	Niveau	Vestiging	Toetsmoment	Leerlingen	% verbeterd
1	VMBO b	Schagen VMBO	T0	13	-
			T1	13	8%
	VMBO b / k	Schagen VMBO	T0	19	-
			T1	18	0%
VMBO k	Schagen VMBO	T0	35	-	
		T1	33	0%	
VMBO (g)t	Schagen VMBO	T0	60	-	
		T1	59	8%	
2	VMBO b	Schagen VMBO	T2	21	19%
	VMBO b / k	Schagen VMBO	T2	1	-
	VMBO k	Schagen VMBO	T2	50	44%
	VMBO (g)t	Schagen VMBO	T2	62	23%

2023-2024

Leesvaardigheid

Bekijk de [handleiding](#) voor meer uitleg over onze rekenwijze.

Leesvaardigheid

Bekijk de [handleiding](#) voor meer uitleg over onze rekenwijze.

Leerjaar	Niveau	Vestiging	Toetsmoment	Leerlingen	% verbeterd
1	VMBO b	Schagen VMBO	T0	21	-
			T1	21	14%
	VMBO k	Schagen VMBO	T0	61	-
			T1	61	33%
	VMBO (g)t	Schagen VMBO	T0	59	-
			T1	58	38%
2	VMBO b	Schagen VMBO	T2	20	-
	VMBO b / k	Schagen VMBO	T2	2	-
	VMBO k	Schagen VMBO	T2	36	-
	VMBO (g)t	Schagen VMBO	T2	62	-

Bijlage 2: referentieniveaus

[Referentiekader taal en rekenen \(pdf, 723 kB\)](#).

1. Mondelinge Taalvaardigheid

1.1. Gesprekken

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving Gesprekken	Kan eenvoudige gesprekken voeren over vertrouwde onderwerpen in het dagelijks leven op en buiten school.	Kan in gesprekken over alledaagse en niet alledaagse onderwerpen uit leefwereld en (beroeps)opleiding uiting geven aan persoonlijke meningen, kan informatie uitwisselen en gevoelens onder woorden brengen.	Kan op effectieve wijze deelnemen aan gesprekken over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.	Kan in alle soorten gesprekken de taal nauwkeurig en doeltreffend gebruiken voor een breed scala van onderwerpen uit (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.

Taken

1. Deelnemen aan discussie en overleg	Kan de hoofdpunten volgen en kan de eigen mening verwoorden en onderbouwen met argumenten. Kan kritisch luisteren naar meningen en opvattingen en een reactie geven.	Kan bespreken wat er gedaan moet worden en bijdragen aan de planning. Kan tijdens een discussie of overleg (op beleefde wijze) een probleem verhelderen, een overtuiging of mening, instemming of afkeuring uitdrukken en commentaar geven op de visie van anderen.	Kan actief deelnemen aan discussies, debatten en overleg in kleinere of grotere groepen.	Kan in een geanimeerde discussie of debat uitgesproken en overtuigende argumenten geven. Kan in een overleg een probleem helder schetsen, speculeren over oorzaken of gevolgen en voor- en nadelen van verschillende benaderingen afwegen.
2. Informatie uitwisselen	Kan in gesprekken binnen en buiten school informatie geven en vragen en kan kritisch luisteren naar deze informatie. Kan informatie beoordelen en een reactie geven.	Kan informatie vragen en geven aan instanties binnen en buiten school. Kan informatie verzamelen en verwerken via het houden van een vraaggesprek.	Kan actief deelnemen aan gesprekken in het kader van werk/ beroepsvoorbereiding, een project of (maatschappelijke) stage en de evaluatie daarvan.	Kan deelnemen aan informatieve, meningsvormende, beschouwende en besluitvormende gesprekken over complexe onderwerpen.

Kenmerken van de taakuitvoering

Beurten nemen en bijdragen aan samenhang	Kan een kort gesprek beginnen, gaande houden en beëindigen.	Kan de juiste frase gebruiken om aan het woord te komen. Kan een reactie uitstellen totdat hij de bijdrage van de ander geïnterpreteerd en beoordeeld heeft.	Kan op doeltreffende wijze de beurt nemen. Kan standaardzinnen gebruiken (bijvoorbeeld: 'Dat is een moeilijke te beantwoorden vraag') om tijd te winnen en de beurt te behouden.	Kan een passende frase kiezen om eigen opmerkingen op de juiste wijze aan te kondigen en de beurt te krijgen, of om tijd te winnen en de beurt te houden tijdens het nadenken.
Afstemming op doel	Kan gesprekken voeren om informatie en meningen uit te wisselen, uitleg of instructie te geven en te volgen. Herkent gespreksituaties en kan passende routines gebruiken.	Kan het eigen gespreksdoel tot uitdrukking brengen. Kan doelgericht doorvragen om de gewenste informatie te verwerven.	Kan zonder moeite gesprekken voeren met meerdere doelen. Kan afwijkingen van het doel inbrengen en accepteren zonder de draad kwijt te raken.	Kan beschouwende gesprekken voeren over abstracte onderwerpen.
Afstemming op de gesprekspartner(s)	Kan de gesprekspartner(s) redelijk volgen tenzij ze voor onverwachte wendingen in het gesprek zorgen. Kan woorden ondersteunen met non-verbaal gedrag.	Kan het spreekdoel van anderen herkennen en reacties schatten. Kan het verschil tussen formele en informele situaties hanteren. Maakt de juiste keuze voor het register en het al dan niet hanteren van taalvariatie (dialect, jongerentaal).	Kiest in formele en informele situaties zonder moeite de juiste taalvariant. Reageert adequaat op de uitingen van de gesprekspartners en vraagt zonodig naar meer informatie of naar de bedoeling. Reageert adequaat op non-verbale signalen.	Gebruikt de taal doeltreffend door ideeën zonodig te herformuleren en door onderscheid te maken naar situatie en gesprekspartners.
Woordgebruik en woordenschat	Beschikt over voldoende woorden om te praten over vertrouwde situaties en onderwerpen, maar zoekt nog regelmatig naar woorden en varieert niet veel in woordgebruik.	Beschikt over voldoende woorden om zich te kunnen uiten. Het kan soms nodig zijn een omschrijving te geven van een onbekend woord.	Beschikt over een goede woordenschat. Kan variëren in de formulering. Trefzekerheid in de woordkeuze is over het algemeen hoog, al komen enige verwarring en onjuist woordgebruik wel voor.	Beschikt over een breed repertoire aan woorden, idiomatische uitdrukkingen en uitdrukkingen uit de spreektaal.

<p>Vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing</p>	<p>De uitspraak is duidelijk genoeg om de spreker te kunnen volgen, ondanks een eventueel accent, verkeerde intonatie, onduidelijke articulatie en/of haperingen. Redelijk accuraat gebruik van eenvoudige zinsconstructies.</p>	<p>De uitspraak is duidelijk verstaanbaar, ondanks een eventueel accent, af en toe een verkeerd uitgesproken woord en/of haperingen. Vertoont een redelijke grammaticale beheersing. Aarzelingen en fouten in zinsbouw zijn eigen aan gesproken taal en komen dus voor, maar worden zonodig hersteld.</p>	<p>Toont een betrekkelijk grote beheersing van de grammatica. Incidentele vergissingen, niet-stelselmatige fouten en kleine onvolkomenheden in de zinsstructuur kunnen voorkomen, maar zijn zeldzaam en worden meestal direct verbeterd.</p>	<p>Kan de intonatie variëren en de juiste nadruk in zinnen leggen om ook fijnere betekenisnuances uit te drukken. Slechts een begripsmatig moeilijk onderwerp kan een natuurlijke, vloeiende taalstroom hinderen. Handhaaft consequent een hoge mate van grammaticale correctheid; fouten zijn zeldzaam, onopvallend en worden snel hersteld.</p>
--	--	---	--	---

1.2. Luisteren

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving Luisteren	Kan luisteren naar eenvoudige teksten over alledaagse, concrete onderwerpen of over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling.	Kan luisteren naar teksten over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling of die verder van de leerling af staan.	Kan luisteren naar een variatie aan teksten over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.	Kan luisteren naar een grote variatie aan, ook complexe, teksten over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard, die ook abstracte thema's kunnen behandelen.

Tekstkenmerken

Lengte	Teksten zijn niet lang; luisterduur is 5-10 minuten.	Langere teksten; luisterduur tot ongeveer 20 minuten komt voor. Meer kan mits er enige mate van interactie mogelijk is (zoals vragen stellen).	Lange teksten komen voor, luisterduur kan 30 minuten en meer zijn, ook als er geen interactie mogelijk is.	De tekstlengte/luisterduur doet er niet meer toe.
Opbouw	De teksten hebben een eenvoudige structuur. De informatie is herkenbaar geordend, met een duidelijk gebruik van verwijs-, verbindings- en signaalwoorden. De teksten hebben een lage informatiedichtheid doordat bijvoorbeeld informatie vaak herhaald wordt. Er wordt niet te veel (nieuwe) informatie gelijktijdig geïntroduceerd.	De teksten hebben een heldere structuur. Verbanden en denkstappen worden duidelijk aangegeven. De teksten kunnen redelijk informatiedicht zijn.	De teksten hebben een structuur waarbij verbanden niet altijd duidelijk of expliciet worden aangegeven. Er worden minder frequente verbindingswoorden gebruikt. De informatiedichtheid kan hoog zijn.	

Taken

1. Luisteren naar instructies	Kan voldoende feitelijke informatie halen uit instructies en aanwijzingen om taken of handelingen uit te kunnen voeren.	Kan uitleg en instructies over concrete onderwerpen begrijpen.	Kan uitleg en instructies over concrete en abstracte onderwerpen begrijpen.	Kan complexe uitleg en langere instructies begrijpen.
2. Luisteren als lid van een live publiek	Kan de hoofdlijn begrijpen van korte informatieve, instructieve en betogende teksten met een duidelijke structuur en voldoende herhaling. Kan een eenvoudig, voorgelezen of verteld verhaal begrijpen.	Kan een helder gestructureerde voordracht, toespraak of les begrijpen over vertrouwde onderwerpen binnen het eigen vak- of interessegebied. Kan een voorgelezen of verteld verhaal begrijpen.	Kan in een lange(re) uiteenzetting, beschouwing of betoog de hoofdpunten en onderbouwingen begrijpen, ook als het onderwerp buiten het vak- of interessegebied ligt en het onderwerp abstract is.	Kan de meeste voordrachten, discussies en debatten zonder moeite begrijpen.
3. Luisteren naar radio en televisie en naar gesproken tekst op internet	Kan hoofdpunten van korte en duidelijke berichten op radio en televisie en via internet begrijpen als onderwerp en context bekend zijn. Kan selectief luisteren om de benodigde informatie zoals openingstijden, adres, telefoonnummer te halen uit korte berichten op bijvoorbeeld een telefoonbeantwoorder.	Kan de hoofdpunten begrijpen van (nieuws) berichten, documentaires, reclameboodschappen en discussieprogramma's over vertrouwde onderwerpen. Kan films en televisieseries geschikt voor de eigen leeftijd volgen.	Kan de meeste gesproken teksten in radio- en televisieprogramma's en ander uitgezonden of opgenomen geluidsmateriaal begrijpen.	Kan alle gesproken tekst in radio- en televisieprogramma's en films begrijpen.

Kenmerken van de taakuitvoering

Begrijpen	Kan hoofdzaken uit de tekst halen. Kan via selectie belangrijke informatie uit de tekst halen en kan de manier van luisteren daar op afstemmen (bijvoorbeeld globaal, precies, selectief/gericht).	Kan de hoofdgedachte van de tekst weergeven en kan onderscheid tussen hoofd- en bijzaken maken. Kan relaties tussen tekstdelen leggen. Kan informatie ordenen (bijvoorbeeld op basis van signaalwoorden) voor een beter begrip. Kan wanneer nodig de betekenis van onbekende woorden afleiden uit de vorm, woordsoort, samenstelling of context. Kan beeldspraak herkennen. Kan een relatie leggen tussen tekst en beeld.	Kan (verhalende, informatieve, instructieve en betogende) tekstsoorten onderscheiden en benoemen. Kan onderscheid maken tussen mening en feit. Kan onderscheid maken tussen standpunt en argument.	Kan argumentatieschema's herkennen. Kan objectieve en subjectieve argumenten onderscheiden. Kan details begrijpen en verbinden met de hoofdgedachte.
-----------	--	---	--	--

vervolg 1.2. Luisteren

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
--	-----------	-----------	-----------	-----------

Kenmerken van de taakuitvoering

Interpreteren	Kan informatie en meningen interpreteren voor zover deze dicht bij de leerling staan. Kan relaties leggen tussen tekstuele informatie en eigen kennis en ervaringen.	Kan informatie en meningen interpreteren. Kan de bedoeling van de spreker(s) of het doel van de makers van een programma verwoorden.	Kan de tekst vergelijken met inhoud en andere teksten en kan tekstdelen met elkaar vergelijken. Kan conclusies trekken naar aanleiding van een (deel van de) tekst en over intenties, opvattingen, gevoelens, stemming en toon van de spreker(s). Kan de bedoeling van de spreker(s) verwoorden als ook de verbale en non-verbale middelen die gebruikt zijn om dit doel te bereiken. Kan onderscheid maken tussen drogredenen en argument.	Kan impliciete attitudes en relaties tussen sprekers vaststellen. Kan persoonlijke waardeoordelen herkennen en als zodanig interpreteren.
Evalueren	Kan een oordeel over een tekst(deel) of televisie- of radioprogramma (of fragment ervan) verwoorden.	Kan een oordeel over de waarde van een tekst(deel) of televisie- of radioprogramma (of fragment ervan) verwoorden voor zichzelf en kan dit oordeel toelichten.	Kan een oordeel geven over de waarde en de betrouwbaarheid van de gegeven informatie voor zichzelf en voor anderen. Kan de argumentatie in een betogende tekst op aanvaardbaarheid beoordelen.	Kan impliciete attitudes en relaties tussen sprekers vaststellen. Kan een tekst beoordelen op consistentie.
Samenvatten	Kan aantekeningen maken. Kan de informatie gestructureerd weergeven.	Kan een eenvoudige tekst beknopt samenvatten (voor zichzelf).	Kan een tekst samenvatten voor zichzelf en ook voor anderen.	Kan van de gesproken tekst een goed geformuleerde samenvatting maken die los van de uitgangstekst te begrijpen valt.

1.3. Spreken

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving Spreken	Kan in eenvoudige bewoordingen een beschrijving geven, informatie geven, verslag uitbrengen, uitleg en instructie geven in alledaagse situaties in en buiten school.	Kan redelijk vloeiend en helder ervaringen, gebeurtenissen, meningen, verwachtingen en gevoelens onder woorden brengen over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.	Kan monologen en presentaties houden over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard waarin ideeën worden uitgewerkt en voorzien van relevante voorbeelden.	Kan duidelijke, gedetailleerde monologen en presentaties houden over tal van onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard. Kan daarbij subthema's integreren, specifieke standpunten ontwikkelen en het geheel afronden met een passende conclusie.

Taken

Een monoloog houden	Kan alledaagse aspecten beschrijven, zoals mensen, plaatsen en zaken. Kan verslag uitbrengen van gebeurtenissen, activiteiten en persoonlijke ervaringen. Kan een kort, voorbereid verhaal of presentatie houden en daarbij op eenvoudige vragen reageren.	Kan in grote lijnen redenen en verklaringen geven voor eigen meningen, plannen en handelingen en kan een kort verhaal vertellen. Kan informatie verzamelen om over een onderwerp uit eigen interessegebied een voorbereide presentatie te geven. Kan vragen beantwoorden naar aanleiding van deze presentatie.	Kan een verhaal vertellen met een inleiding, een kern en een slot. Kan informatie verzamelen en een presentatie geven met argumenten voor of tegen een bepaald standpunt, of voor- en nadelen van diverse opties. Kan vragen naar aanleiding van verhaal of presentatie vloeiend en spontaan beantwoorden.	Kan uitgebreide verhalen vertellen, beschrijvingen geven en een argumentatie ontwikkelen waarin belangrijke punten extra aandacht krijgen. Kan een goed gestructureerde presentatie geven en daarbij gezichtspunten ondersteunen met redenen en relevante voorbeelden.
---------------------	--	--	--	---

Kenmerken van de taakuitvoering

Samenhang	Maakt eigen gedachtegang voor de luisteraar begrijpelijk, hoewel de structuur van de tekst nog niet altijd klopt.	Kan een duidelijk verhaal houden met een samenhangende opsomming van punten en kan daarbij het belangrijkste punt duidelijk maken. Gebruikt korte eenvoudige zinnen en verbindt deze door de juiste, eenvoudige voegwoorden en verbindingswoorden.	Maakt gebruik van middelen voor tekstcohesie (bijvoorbeeld signaal- en verbindingswoorden) om uitingen te verbinden tot een heldere, samenhangende tekst. Bij langere teksten kan dit nog problemen opleveren. Kan, indien nodig, het publiek de opbouw en structuur duidelijk maken en volgt deze ook.	Kan goed gestructureerde gesproken taal voortbrengen, die getuigt van beheersing van ordeningspatronen, verbindingswoorden en cohesiebevorderende elementen.
Afstemming op doel	Blijft trouw aan spreekdoel, soms met hulp van een ander.	Geeft spreekdoel duidelijk vorm (instruerend, informatief, onderhoudend enz.) zodat het voor de luisteraar herkenbaar is.	Kan tijdens een spreektaak verschillende doelen met elkaar verbinden (bijvoorbeeld informeren en overtuigen) en is zich bewust van wisseling van spreekdoel.	Kan in een monoloog of presentatie verschillende doelen nastreven zonder hieromtrent in verwarring te raken of verwarring te veroorzaken.
Afstemming op publiek	Past het taalgebruik aan de luisteraar(s) aan. Kan gebruik maken van ondersteunende materialen om een voorbereide presentatie beter aan het publiek over te brengen.	Kan het verschil tussen formele en informele situaties hanteren. Maakt de juiste keuze voor het register en het al dan niet hanteren van taalvariatie (dialect, jongerentaal). Kan de luisteraar(s) boeien door middel van concrete voorbeelden en ervaringen.	Kiest in formele en informele situaties zonder moeite de juiste taalvariant. Kan spontaan afwijken van een voorbereide tekst en ingaan op belangwekkende punten die vanuit het publiek worden aangedragen.	Houdt contact met het publiek door te reageren op zowel non-verbale als verbale reacties: kan bijvoorbeeld bij het signaleren van onrust vragen of het publiek iets anders had verwacht.
Woordgebruik en woordenschat	Zie Gesprekken	Zie Gesprekken	Zie Gesprekken	Zie Gesprekken
Vloeiendheid, verstaanbaarheid en grammaticale beheersing	Zie Gesprekken + Houding, intonatie en mimiek ondersteunen het gesprokene. Pauzes, valse starts en herformuleringen komen af en toe voor.	Zie Gesprekken + Is goed te volgen en kan zich gemakkelijk uitdrukken. Vloeiendheid kan minder zijn als er nagedacht moet worden over de grammaticale vorm, de te kiezen woorden en herstel van fouten.	Zie Gesprekken + Kan langere stukken tekst produceren in een normaal tempo; hoewel er tijdens het zoeken naar patronen en uitdrukkingen, aarzelingen voorkomen, zijn er weinig, overigens niet storende pauzes.	Zie Gesprekken

2.1. Zakelijke teksten

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving Lezen zakelijke teksten	Kan eenvoudige teksten lezen over alledaagse onderwerpen en over onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld.	Kan teksten lezen over alledaagse onderwerpen, onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld van de leerling en over onderwerpen die verder van de leerling af staan.	Kan een grote variatie aan teksten over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard zelfstandig lezen. Leest met begrip voor geheel en details.	Kan een grote variatie aan teksten lezen over tal van onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard en kan die in detail begrijpen.

Teksten

Tekstkenmerken	De teksten zijn eenvoudig van structuur; de informatie is herkenbaar geordend. De teksten hebben een lage informatiedichtheid; belangrijke informatie is gemarkeerd of wordt herhaald. Er wordt niet te veel (nieuwe) informatie gelijktijdig geïntroduceerd. De teksten bestaan voornamelijk uit frequent gebruikte (of voor de leerlingen alledaagse) woorden.	De teksten hebben een heldere structuur. Verbanden in de tekst worden duidelijk aangegeven. De teksten hebben overwegend een lage informatiedichtheid en zijn niet te lang.	De teksten zijn relatief complex, maar hebben een duidelijke opbouw die tot uiting kan komen in het gebruik van kopjes. De informatiedichtheid kan hoog zijn.	De teksten zijn complex en de structuur is niet altijd even duidelijk.
----------------	--	---	---	--

Taken

1. Lezen van informatieve teksten	Kan eenvoudige <i>informatieve</i> teksten lezen, zoals zaakvakteksten, naslagwerken, (eenvoudige) internetteksten, eenvoudige schematische overzichten.	Kan <i>informatieve</i> teksten lezen, waaronder schoolboek en studieteksten (voor taal- en zaakvakken), standaardformulieren, populaire tijdschriften, teksten van internet, notities en schematische informatie (waarin verschillende dimensies gecombineerd worden) en het alledaagse nieuws in de krant.	Kan <i>informatieve</i> teksten lezen, zoals voorlichtingsmateriaal, brochures van instanties (met meer formeel taalgebruik), teksten uit (gebruikte) methodes, maar ook krantenberichten, zakelijke correspondentie, ingewikkelde schema's en rapporten over het eigen werkterrein.	Kan <i>informatieve</i> teksten met een hoge informatiedichtheid lezen, zoals lange en ingewikkelde rapporten en gecondenseerde artikelen.
2. Lezen van instructies	Kan eenvoudige <i>instructieve</i> teksten lezen, zoals (eenvoudige) routebeschrijvingen en aanwijzingen bij opdrachten (uit de methode).	Kan <i>instructieve</i> teksten lezen, zoals recepten, veelvoorkomende aanwijzingen en gebruiksaanwijzingen en bijsluiters van medicijnen.	Kan <i>instructieve</i> teksten lezen, zoals ingewikkelde instructies in gebruiksaanwijzingen bij onbekende apparaten en procedures.	
3. Lezen van betogende teksten	Kan eenvoudige <i>betogende</i> teksten lezen, zoals voorkomend in schoolboeken voor taal- en zaakvakken, maar ook advertenties, reclames, huis- aan huisbladen.	Kan <i>betogende</i> , vaak redundante teksten lezen, zoals reclameteksten, advertenties, folders, maar ook brochures van formele instanties of licht opiniërende artikelen uit tijdschriften.	Kan <i>betogende</i> teksten lezen waaronder teksten uit schoolboeken, opiniërende artikelen.	Kan <i>betogende</i> teksten lezen waaronder teksten met een ingewikkelde argumentatie, of artikelen waarin de schrijver (impliciet) een standpunt inneemt of beschouwing geeft.

Kenmerken van de taakuitvoering

Techniek en woordenschat	Kan teksten zodanig vloeiend lezen dat woordherkenning tekstbegrip niet in de weg staat. Kent de meest alledaagse (frequente) woorden, of kan de betekenis van een enkel onbekend woord uit de context afleiden.	Op dit niveau is de woordenschat geen onderscheidend kenmerk van leerlingen meer. De woordenschat van de leerling is voldoende, om teksten te lezen en wanneer nodig kan de betekenis van onbekende woorden uit de vorm, de samenstelling of de context afgeleid worden.		
--------------------------	--	--	--	--

2. Lezen

vervolg 2.1. Zakelijke teksten

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Begrijpen	Herkent specifieke informatie, wanneer naar één expliciet genoemde informatie-eenheid gevraagd wordt (letterlijk begrip). Kan (in het kader van het leesdoel) belangrijke informatie uit de tekst halen en kan zijn manier van lezen daar op afstemmen (bijvoorbeeld globaal, precies, selectief/gericht).	Kan de hoofdgedachte van de tekst weergeven en maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. Legt relaties tussen tekstdelen (inleiding, kern, slot) en teksten. Ordent informatie (bijvoorbeeld op basis van signaalwoorden) voor een beter begrip. Herkent beeldspraak (letterlijk en figuurlijk taalgebruik).	Kan tekstsoorten benoemen. Kan de hoofdgedachte in eigen woorden weergeven. Begrijpt en herkent relaties als oorzaak-gevolg, middel-doel, opsomming e.d. Maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken, meningen en feiten. Maakt onderscheid tussen standpunt en argument. Maakt onderscheid tussen drogredenen en argument.	Maakt onderscheid tussen uiteenzettende, beschouwende of betogende teksten. Maakt onderscheid tussen argumenten: objectieve versus subjectieve argumenten en onderscheidt drogredenen van argument. Herkent argumentatieschema's. Herkent ironisch taalgebruik.
Interpreteren	Kan informatie en meningen interpreteren voor zover deze dicht bij de leerling staan.	Legt relaties tussen tekstuele informatie en meer algemene kennis. Kan de bedoeling van tekstgedeeltes en/of specifieke formuleringen duiden. Kan de bedoeling van de schrijver verwoorden.	Trekt conclusies naar aanleiding van een (deel van de) tekst. Trekt conclusies over de intenties, opvattingen en gevoelens van de schrijver.	Kan een vergelijking maken met andere teksten en tussen tekstdelen. Kan ook impliciete relaties tussen tekstdelen aangeven. Herkent persoonlijke waardeoordelen en interpreteert deze als zodanig.
Evalueren	Kan een oordeel over een tekst(deel) verwoorden.	Kan relaties tussen en binnen teksten evalueren en beoordelen.	Kan het doel van de schrijver aangeven als ook de talige middelen die gebruikt zijn om dit doel te bereiken. Kan de tekst opdelen in betekenisvolle eenheden en kan de functie van deze eenheden benoemen. Kan de argumentatie in een betogende tekst op aanvaardbaarheid beoordelen. Kan de informatie in een tekst beoordelen op waarde voor zichzelf en anderen.	Kan argumentatie analyseren en beoordelen. Kan een tekst beoordelen op consistentie. Kan taalgebruik beoordelen.
Samenvatten		Kan een eenvoudige tekst beknopt samenvatten.	Kan een tekst beknopt samenvatten voor anderen.	Kan van een tekst een goed geformuleerde samenvatting maken die los van de uitgangstekst te begrijpen valt.
Opzoeken	Kan informatie opzoeken in duidelijk geordende naslagwerken, zoals woordenboeken, telefoongids e.d. Kan schematische informatie lezen en relaties met de tekst expliciteren.	Kan systematisch informatie zoeken (op bijvoorbeeld het internet of de schoolbibliotheek) bijvoorbeeld op basis van trefwoorden.	Kan de betrouwbaarheid van bronnen beoordelen en vermeldt bronnen. Kan snel informatie vinden in langere rapporten of ingewikkelde schema's.	

2.2. Fictionele, narratieve en literaire teksten

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving Lezen fictionele, narratieve en literaire teksten	Kan jeugdliteratuur belevend lezen.	Kan eenvoudige adolescentenliteratuur herkenkend lezen.	Kan adolescentenliteratuur en eenvoudige volwassenenliteratuur kritisch en reflecterend lezen.	Kan volwassenenliteratuur interpreterend en esthetisch lezen.

Teksten

Tekstkenmerken	De structuur is eenvoudig. Het tempo waarin de spannende of dramatische gebeurtenissen elkaar opvolgen is hoog.	De structuur is helder. Het verhaal heeft een dramatische verhaallijn waarin de spanning af en toe wordt onderbroken door gedachten of beschrijvingen. Poëzie en liedjes hebben meestal een verhalende inhoud en een emotionele lading.	De teksten hebben een relatief complexe structuur. Literaire procedés, zoals perspectiefwisselingen en tijdsprongen, zijn tamelijk expliciet. Naast de concrete betekenislaag is ook sprake van een diepere laag. De teksten appelleren vooral aan persoonlijke en maatschappelijke vraagstukken.	De literaire procedés zijn complex zoals een onbetrouwbaar perspectief, impliciete tijdsprongen en perspectiefwisselingen en een metaforische stijl. Bij oude teksten is de taal, inhoud en vorm gedateerd.
----------------	---	---	---	---

Kenmerken van de taakuitvoering

Begrijpen	Herkent basale structurelementen, zoals wisselingen van tijd en plaats, rijm en versvorm. Kan meeleven met een personage en uitleggen hoe een personage zich voelt. Kan gedichten en verhaalfragmenten parafraseren of samenvatten.	Herkent het genre. Herkent letterlijk en figuurlijk taalgebruik. Kan situaties en verwickelingen in de tekst beschrijven. Kan het denken, voelen en handelen van personages beschrijven. Kan de ontwikkeling van de hoofdpersoon beschrijven. Kan de geschiedenis chronologisch navertellen.	Herkent vertel- en dichttechnische procedés. Herkent veelvoorkomende stijlfiguren. Kan causale verbanden leggen op het niveau van de handelingen van personages en de gebeurtenissen. Kan expliciete doelen en motieven van personages opmerken.	Herkent ironie. Kan verschillende betekenislagen onderscheiden, zoals een psychologische, sociologische, historische en intertekstuele betekenislaag. Kan stilistische, inhoudelijke en structurele bijzonderheden opmerken.
Interpreteren	Kan relaties leggen tussen de tekst en de werkelijkheid. Kan spannende, humoristische of dramatische passages in de tekst aanwijzen. Herkent verschillende emoties in de tekst, zoals verdriet, boosheid en blijdschap.	Kan bepalen in welke mate de personages en gebeurtenissen herkenbaar en realistisch zijn. Kan personages typeren, zowel innerlijk als uiterlijk. Kan het onderwerp van de tekst benoemen.	Kan impliciete doelen en motieven van personages benoemen. Kan betekenis geven aan symbolen. Kan aangeven welke vraagstukken centraal staan en de hoofdgedachte of boodschap van de tekst weergeven. Kan de werking van elementaire vertel- en dichttechnische procedés toelichten.	Kan zich empathisch identificeren met verschillende personages. Kan het algemene thema formuleren. Kan teksten in cultuur-historisch perspectief plaatsen.
Evalueren	Evalueert de tekst met emotieve argumenten. Kan met medeleerlingen leeservaringen uitwisselen. Kan interesse in bepaalde fictievormen aangeven.	Evalueert de tekst ook met realistische argumenten en kan persoonlijke reacties toelichten met voorbeelden uit de tekst. Kan met medeleerlingen leeservaringen uitwisselen en kan de interesse in bepaalde genres of onderwerpen motiveren.	Evalueert de tekst ook met morele en cognitieve argumenten. Kan uiteenzetten tot welke inzichten de tekst heeft geleid. Kan met leeftijdgenoten discussiëren over de interpretatie en kwaliteit van teksten en over de maatschappelijke, psychologische en morele kwesties die door de tekst worden aangesneden. Kan interesses in bepaalde vraagstukken motiveren. Kan de persoonlijke literaire smaak en ontwikkeling beschrijven.	Evalueert de tekst ook met structurele en esthetische argumenten. Kan teksten naar inhoud en vorm vergelijken. Kan interpretaties en waardeoordelen van leeftijdgenoten en literaire critici beoordelen. Kan interesse in bepaalde schrijvers motiveren.

3. Schrijven

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	Kan korte, eenvoudige teksten schrijven over alledaagse onderwerpen of over onderwerpen uit de leefwereld.	Kan samenhangende teksten schrijven met een eenvoudige, lineaire opbouw, over uiteenlopende vertrouwde onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard.	Kan gedetailleerde teksten schrijven over onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard, waarin informatie en argumenten uit verschillende bronnen bijeengevoegd en beoordeeld worden.	Kan goed gestructureerde teksten schrijven over allerlei onderwerpen uit de (beroeps)opleiding en van maatschappelijke aard. Kan relevante kwesties benadrukken, standpunten uitgebreid uitwerken en ondersteunen met redenen en voorbeelden.

Taken

1. Correspondentie	Kan een briefje, kaart of e-mail schrijven om informatie te vragen, iemand te bedanken, te feliciteren, uit te nodigen e.d.	Kan e-mails of informele brieven schrijven en daarbij meningen en gevoelens uitdrukken. Kan met behulp van standaardformuleringen eenvoudige zakelijke brieven produceren en schriftelijke verzoeken opstellen.	Kan adequate brieven en e-mails schrijven, gevoelens genuanceerd uitdrukken en een standpunt beargumenteren.	Kan zich duidelijk en precies uitdrukken in persoonlijke correspondentie en daarbij flexibel en effectief gebruik maken van de taal, inclusief gevoelens, toespelingen en grappen. Kan met gemak complexe zakelijke correspondentie afhandelen.
2. Formulieren invullen, berichten, advertenties en aantekeningen	Kan een kort bericht, een boodschap met eenvoudige informatie schrijven. Kan eenvoudige standaardformulieren invullen. Kan aantekeningen maken en overzichtelijk weergeven.	Kan notities, berichten en instructies schrijven waarin eenvoudige informatie van onmiddellijke relevantie voor vrienden, docenten en anderen wordt overgebracht. Kan een advertentie opstellen om bijvoorbeeld spullen te verkopen. Kan aantekeningen maken tijdens een uitleg of les.	Kan over allerlei onderwerpen belangrijke informatie noteren en doorgeven. Kan aantekeningen maken van een helder gestructureerd verhaal.	Kan berichten schrijven waarin informatie van belang voor derden overgebracht wordt en waarbij belangrijke punten begrijpelijk overkomen. Kan tijdens een les of voordracht over een onderwerp op zijn interessegebied gedetailleerde aantekeningen maken en de informatie zo nauwkeurig en waarheidsgetrouw vastleggen dat de informatie ook door anderen gebruikt kan worden.
3. Verslagen, werkstukken, samenvattingen, artikelen	Kan een verslag en of een werkstuk schrijven en daarbij stukjes informatie uit verscheidene bronnen samenvatten.	Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van een stramen en daarbij informatie uit verscheidene bronnen samenvoegen. Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten. Kan een collage, een krant of muurkrant maken.	Kan uiteenzettende, beschouwende en betogende teksten schrijven. Kan vanuit een vraagstelling een verslag, werkstuk of artikel schrijven waarbij een argument wordt uitgewerkt en daarbij redenen aangeven voor of tegen een bepaalde mening en de voor- en nadelen van verschillende keuzes uitleggen. Kan informatie uit verschillende bronnen in één tekst synthetiseren.	Kan verslagen, werkstukken en artikelen schrijven over complexe onderwerpen en relevante punten daarin benadrukken met gebruikmaking van verscheidene bronnen. Kan teksten schrijven met een uiteenzettend, beschouwend of betogend karakter waarin verbanden worden gelegd tussen afzonderlijke onderwerpen. Kan in een betoog standpunten vrij uitvoerig uitwerken en ondersteunen met ondergeschikte punten, redenen en relevante voorbeelden. Kan lange complexe teksten samenvatten.
4. Vrij schrijven	Kan eigen ideeën, ervaringen, gebeurtenissen en fantasieën opschrijven in een verhaal, in een informatieve tekst of in een gedicht.			

3. Schrijven vervolg

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Kenmerken van de taakuitvoering				
Samenhang	De informatie is zodanig geordend, dat de lezer de gedachtegang gemakkelijk kan volgen en het schrijfdoel bereikt wordt. De meest bekende voegwoorden (en, maar, want, omdat) zijn correct gebruikt, met andere voegwoorden komen nog fouten voor. Fouten met verwijswaarden komen voor. Samenhang in de tekst en binnen samengestelde zinnen is niet altijd duidelijk.	Gebruikt veelvoorkomende verbindingswoorden (als, hoewel) correct. De tekst bevat een volgorde; inleiding, kern en slot. Kan alinea's maken en inhoudelijke verbanden expliciet aangeven. Maakt soms nog onduidelijke verwijzingen en fouten in de structuur van de tekst.	De gedachtelijk is in grote lijnen logisch en consequent met hier en daar een niet hinderlijk zijspoor. Relaties als oorzaak en gevolg, voor- en nadelen, overeenkomst en vergelijking, zijn duidelijk aangegeven. Verband tussen zinnen en zinsdelen in samengestelde zinnen is over het algemeen goed aangegeven door het gebruik van juiste verwijs- en verbindingswoorden. Alinea's zijn verbonden tot een coherent betoog.	Geeft een complexe gedachtegang goed en helder weer. Geeft duidelijk aan wat de hoofdzaken zijn en wat ondersteunend is in het betoog. Geeft relevante argumenten voor het betoog inzichtelijk weer. Verwijzingen in de tekst zijn correct. Lange, meervoudig samengestelde zinnen zijn goed te begrijpen.
Afstemming op doel		Kan in teksten met een eenvoudige lineaire structuur trouw blijven aan het doel van het schrijfproduct.	Kan verschillende schrijfdoelen hanteren en in een tekst combineren: informatie vragen en geven, mening geven, overtuigen, tot handelen aanzetten. Kan opbouw van de tekst aan het doel van de tekst aanpassen.	
Afstemming op publiek	Gebruikt basisconventies bij een formele brief: Geachte/ Beste en Hoogachtend/Met vriendelijke groet. Kan formeel en informeel taalgebruik hanteren.	Past het woordgebruik en toon aan het publiek aan.	Kan schrijven voor zowel publiek uit de eigen omgeving als voor een algemeen lezerspubliek (bijvoorbeeld instanties, media). Past register consequent toe: het taalgebruik past binnen de gegeven situatie en is consistent in toon, doel, genre.	Kan schrijven voor zowel publiek uit de eigen omgeving als voor een algemeen lezerspubliek (bijvoorbeeld instanties, media). Kan verschillende registers hanteren en heeft geen moeite om het register aan te passen aan de situatie en het publiek. Kan schrijven in een persoonlijke stijl die past bij een beoogde lezer.
Woordgebruik en woordenschat	Gebruikt voornamelijk frequent voorkomende woorden.	Varieert het woordgebruik, fouten met idiomatische uitdrukkingen komen nog voor.	Brengt variatie in woordgebruik aan om herhaling te voorkomen. Woordkeuze is meestal adequaat, er wordt slechts een enkele fout gemaakt.	Er zijn geen merkbare beperkingen in het woordgebruik. Het woordgebruik is rijk en zeer gevarieerd.
Spelling, interpunctie en grammatica	Zie niveaubeschrijving Taalverzorging. Redelijk accuraat gebruik van eenvoudige zinsconstructies.	Zie niveaubeschrijving Taalverzorging. Vertoont een redelijke grammaticale beheersing.	Zie niveaubeschrijving Taalverzorging. Toont een betrekkelijk grote beheersing van de grammatica. Incidentele vergissingen, niet-stelselmatige fouten en kleine onvolkomenheden in de zinsstructuur kunnen nog voorkomen.	Zie niveaubeschrijving Taalverzorging. Handhaaft consequent een hoge mate van grammaticale correctheid, fouten zijn zeldzaam.
Leesbaarheid	Kan een titel gebruiken. Voorziet een brief op de gebruikelijke plaats van datering, adressering, aanhef en ondertekening. Besteedt aandacht aan de opmaak van de tekst (handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur).	Gebruikt titel en tekstkopjes. Heeft bij langere teksten (meer dan twee A4) ondersteuning nodig bij aanbrenge van de lay-out.	Geeft een heldere structuur aan de tekst, gebruikt witregels, marges en kopjes. Geeft in een langere tekst een indeling in paragrafen. Stemt de lay-out af op doel en publiek.	Lay-out en paragraafindeling zijn bewust en consequent toegepast om het begrip bij de lezer te ondersteunen.

Bijlage 3 Leesmonitor

Conclusies op basis van de uitkomsten van de monitor en de ervaringen van schooljaar 2023-2024

De resultaten van Vonk zijn afgezet tegen de landelijke resultaten. In de landelijke resultaten is duidelijk te zien dat het lezen onder jongeren er op dit moment niet goed voorstaat. En dat er landelijke interventies nodig zijn.

Het leesplezier bij Vonk is laag, driekwart van de leerlingen geeft aan lezen niet leuk tot vervelend te vinden. Er wordt thuis niet vaak over boeken gepraat en 70% gaat nooit naar een bibliotheek buiten school. Dit geeft de urgentie weer van het gebruik van de mediatheek binnen school. Belangrijk hierbij is niet alleen de collectie die er staat, maar ook de begeleiding die ze daarbij krijgen. Meer dan een derde van de leerlingen heeft moeite met het vinden van een geschikt boek.

Op de vraag of ze de mediatheek een aantrekkelijke ruimte is geeft bijna de helft aan dat niet het geval te vinden. 20 procent geeft aan dat het niet van toepassing is, wat de vraag oproept of ze wel naar de mediatheek gaan. Driekwart van de leerlingen geeft aan helemaal nooit uit zichzelf naar de mediatheek te gaan. Slechts vijf procent zegt een keer per maand te gaan en één procent één keer per week. Er staat op dit moment een mooie actuele collectie. Hier zou meer en beter gebruikt gemaakt van kunnen worden.

Uiteindelijk hebben maar 4 docenten de monitor ingevuld. Dat is eigenlijk te weinig om conclusies uit te trekken. Wel is er een algemeen beeld zichtbaar waaruit blijkt dat de docenten vinden dat het leesniveau van de leerlingen onvoldoende is. Het lezen en het gebruik van de mediatheek is nu vooral nog de verantwoordelijkheid van de sectie Nederlands.

Tijdens de sectievergaderingen Nederlands lijkt nog niet iedereen doordrongen te zijn van het belang van vrij lezen. Kinderen en jongeren die veel lezen in hun vrije tijd hoger scoren dan niet-lezende leerlingen op toetsen voor woordenschat, leesbegrip, basisvaardigheden van lezen, technisch lezen en spelling.

Aanbevelingen

Draagvlak

- Er is draagvlak vanuit de hele organisatie nodig en inzicht in de urgentie van investeren in de basis van de basisvaardigheden.
- Maartje en Ieke stellen in samenspraak met Fiona het leesplan op. Hierin zal onder andere staan dat iedereen op school weet en ervaart dat lezen ertoe doet.
- Docenten Nederlands begrijpen het belang van lezen en kunnen de gunstige effecten van lezen overdragen aan de leerlingen.
- De docent Nederlands stimuleert lezen door het inzetten van werkvormen als boekintrodactie en voorlezen, waarbij er geregeld momenten zijn van samenwerkend/coöperatief leren. Daarnaast voert de docent Nederlands klassikale leesgesprekken waarbij er aandacht besteed wordt aan de verschillende dimensies van literaire competentie: het kunnen communiceren met en over literatuur. Om dit te kunnen bewerkstelligen wordt er geïnvesteerd in bij- en nascholing van de docenten. 'lezen met de leescyclus' is hiervoor een geschikte training en neemt een dagdeel in beslag.
- Alle docenten van leerjaar 1 en 2 vullen de monitor in, zodat er een zo'n breed mogelijk beeld ontstaat.

Leerlingen

- Schrijversbezoeken voor ieder leerjaar.
- Leerlingen uit de brugklas bezoeken minimaal 1x per jaar de openbare bibliotheek.
- De brugklassen en tweedejaars worden gemonitord middels de monitor. De resultaten worden gebruikt voor het leesplan.
- Meedoen aan leescampagnes. De brugklassen kunnen meedoen aan Read2me! en Nederland leest Junior. De Boekenweek van jongeren kan ingezet worden in leerjaar 2 of 3.

Collectie:

- School en de Bibliotheek werken samen vanuit hun eigen rol om leerlingen lid te maken van de Bibliotheek, en te registreren voor de online Bibliotheek. Hierdoor hebben leerlingen toegang tot de totale jeugdcollectie digitale bronnen, zoals e-books en luisterboeken, en heeft de school nooit een tekort in de schoolcollectie.
- Leerlingen worden betrokken bij de aanschaf van de boeken en hebben hier een stem in.
- Alle uitleningen gaan via Aura, zodat er gemonitord kan worden wat er veel geleend wordt en wat er aangeschaft moet worden.
- Op de ruggen van de boeken is te zien welk genre de boeken zijn en welk niveau, om het kiezen van boeken te vereenvoudigen.
- Alle docenten kunnen in Aura zien welke boeken er zijn en welke ze kunnen gebruiken bij hun lessen.
- De school is verantwoordelijk voor het uitleensysteem.

Ouders:

- In een informatieavond wordt het belang van lezen en praten over lezen overgebracht aan de ouders.

Bijlage 4 Activiteitenplan

1. Taal

1.1 Welke activiteit(en) gaat u uitvoeren?

Overzicht activiteiten taal

1. Lezen	Samenwerking met Kopgroep Bibliotheken.
2. Taal en zorg	Hulpmiddelen voor zwakkere lezers en leerlingen met dyslexie:
3. Schrijfvaardigheid	Doelgericht en rijk taalonderwijs
4. Scholing docenten	Taalvaardigheid docenten bewaken/ scholing docenten

1.2 Uitwerking activiteiten taal

Activiteit 1: samenwerking Kopgroep Bibliotheek

Gevraagde uitwerking per activiteit	Toelichting
a) Waarom kiest u voor deze activiteit? Licht uw keuze toe.	Wij willen door samenwerking met Kopgroep Bibliotheken de leesmotivatie en de hierdoor de leesvaardigheid bij leerlingen vergroten.
b) Beschrijf hoe de activiteit aan de Interventiekaart kan worden gekoppeld of op basis van welke wetenschappelijk onderzoek u gekozen heeft voor deze activiteit. Maak gebruik van bronvermelding (vermelding is verplicht).	Interventiekaart- Een impuls voor je leesonderwijs/ Motiverend leesonderwijs in het vo (Onderwijskennis.nl) Een gecombineerde aanpak, gericht op bevordering van zowel leesmotivatie als leesvaardigheid is voor effectief leesonderwijs van belang. Leesmotivatie zorgt voor meer leesvaardigheid en andersom (Houtveen et al., 2019).
c) Op welke leerlingen heeft de activiteit betrekking? Beschrijf op welke leerlingen de activiteit zich richt. n.b. denk hierbij bijv. aan: alle leerlingen of een specifieke doelgroep, leerjaar, leerweg, klas.	Voor alle leerjaren, waarbij de focus vooral in leerjaar 1 ligt.
d) Met welk doel wilt u deze activiteit uitvoeren? Welke resultaten hoopt u te behalen met deze activiteit? Beschrijf per activiteit welke doelen en/of resultaten u wilt behalen.	Leesmotivatie versterkt de leesvaardigheid. Het doel van ons leesonderwijs is om van leerlingen vaardige en gemotiveerde lezers te maken die informatie in een tekst kunnen opzoeken, verbanden tussen alinea's kunnen leggen, de kwaliteit en betrouwbaarheid van een tekst kunnen beoordelen en kunnen reflecteren op inhoud en vorm van een tekst. Onze leerlingen vinden juist dit erg moeilijk, terwijl

	leesvaardigheid zo belangrijk is om te kunnen functioneren op school en in de samenleving. Daarom zijn goed leesonderwijs en dus aandacht voor de leesmotivatie van leerlingen belangrijk.
e) Met wie wordt er samengewerkt? Beschrijf per activiteit met wie u samen gaat werken.	Samenwerking met de leesconsulent van Kopgroep Bibliotheken. Deze samenwerking uit zich in het opzetten van een schoolbibliotheek, lessen rondom leesmotivatie en bezoek aan de regionale bibliotheek.
f) Hoe zorgt u voor draagvlak bij alle betrokkenen (zowel intern en extern)? Denk aan ouders, leerlingen en docenten Beschrijf per onderdeel hoe u draagvlak heeft gecreëerd (zowel intern als extern). Welke stappen wilt u gaan zetten om meer draagvlak te creëren	Docenten: binnen de sectie Nederlands bestond dit draagvlak al. De sectie draagt dit uit op een plenaire vergadering aan MT en docenten, waar uitgelegd wordt waarom de samenwerking met de bibliotheek helpend is bij leesmotivatie. Dit wordt ook in het taalbeleid opgenomen. Ouders: vermelding in nieuwsbrief en informatieavond Leerlingen ervaren een mooi opgezette bibliotheek, bezoek van een auteur in de klas en lessen rondom leesmotivatie.
g) Hoe gaat u de interventies ten aanzien van de basisvaardigheden monitoren? Beschrijf de methode per activiteit. Bij monitoring bekijkt u de voortgang op regelmatige basis.	De interventies worden bijgehouden door de sectievoorzitter Nederlands in een werkdocument waarin de tussenstand van de interventies worden vermeld en hoe deze verlopen. Regelmatig wordt dit bestand gedeeld binnen de sectie Nederlands, waaraan de leesconsulente ook deelneemt.
h) Hoe gaat u de resultaten van de activiteit meten en welk meetinstrument gaat u gebruiken? Bij effectmeting bekijkt u de resultaten gebaseerd op de situatie voor en na de gesubsidieerde activiteiten. Denk aan harde data (lvs), vragenlijsten en observaties	Wij gebruiken als 0-meting de leesmonitor. De resultaten van de leesmonitor worden vergeleken met die van het jaar daarvoor. Hiernaast werken de 1e-jaarsleerlingen werken aan het leerarrangement: hoe kies ik het juiste boek, waarin ook de leesmotivatie is opgenomen. Het effect van de activiteit is zichtbaar in de Cito-scores woordenschat en begrijpend lezen.
i) Beschrijf per activiteit hoe de in gang gezette verbetering van de basisvaardigheden duurzaam wordt voortgezet, ook na afloop van de subsidie.	Samenwerking met de leesconsulente blijft bestaan ook na afloop van de subsidie. De lessen rondom leesmotivatie zijn opgenomen in ons taalbeleid. De bibliotheek zal ieder jaar worden aangevuld met nieuwe titels.

Activiteit 2: Taal en zorg

Gevraagde uitwerking per activiteit	Toelichting
a) Waarom kiest u voor deze activiteit? Licht uw keuze toe.	Leerlingen met dyslexie zijn gebaat bij luisterboeken om leesplezier te ervaren. Leerlingen met dyslexie zijn gebaat bij

	<p>steunlessen "Dyslexiesleutels"; hoe ga ik om met mijn dyslexie op het vo.</p>
<p>b) Beschrijf hoe de activiteit aan de Interventiekaart kan worden gekoppeld of op basis van welke wetenschappelijk onderzoek u gekozen heeft voor deze activiteit. Maak gebruik van bronvermelding (vermelding is verplicht).</p>	<p>Interventiekaart- goed lees en spelling onderwijs (Protocol Dyslexie VO, 2013).</p> <p>-Luisterboeken helpen om leerlingen met dyslexie te laten ervaren hoe leuk boeken zijn. Het vergroot de leesmotivatie (Jansen, 2022).</p> <p>-In 'Dyslexiesleutels is aandacht voor psycho-educatie en leesstrategieën (Nicolson, R.; Hofmeester, N.; Besnard-van Baaren, I.; Bos, K. van den. Dyslexie 360 Een totaalplaatje, 2019).</p>
<p>c) Op welke leerlingen heeft de activiteit betrekking? Beschrijf op welke leerlingen de activiteit zich richt.</p> <p>n.b. denk hierbij bijv. aan: alle leerlingen of een specifieke doelgroep, leerjaar, leerweg, klas.</p>	<p>De activiteit heeft betrekking op leerlingen met dyslexie en zwakkere lezers.</p> <p>-Luisterboeken en digitale hulpmiddelen: alle leerjaren</p> <p>-Dyslexiesleutels: leerlingen met dyslexie in leerjaar 1</p>
<p>d) Met welk doel wilt u deze activiteit uitvoeren? Welke resultaten hoopt u te behalen met deze activiteit? Beschrijf per activiteit welke doelen en/of resultaten u wilt behalen.</p>	<p>-Leerlingen met dyslexie, maar ook de zwakkere lezers hebben baat bij luisterboeken om hun leesmotivatie te vergroten. Wanneer teksten voorgelezen worden, kunnen deze leerlingen al luisterend hun aandacht direct richten op de inhoud van de tekst. Aandacht die zij, wanneer zij zelf lezen, moeten verdelen tussen de techniek van het lezen – het decoderen – en de inhoud.</p> <p>-Leerlingen met dyslexie hebben baat bij steunlessen 'Dyslexiesleutels', waarin het model van Gerber (1996) ten grondslag ligt. Dit model beschrijft het op een positieve manier omgaan met dyslexie. Op de basisschool gaat vaak de aandacht naar de spelling en het technisch lezen, maar wordt er weinig aandacht besteed hoe je succesvol kunt zijn met dyslexie. Door middel van deze lessen krijgen de leerlingen hier een handreiking voor. Ze maken gebruik van hun kracht, leren leerstrategieën en het maken van toetsen zonder stress.</p>
<p>e) Met wie wordt er samengewerkt? Beschrijf per activiteit met wie u samen gaat werken.</p>	<p>-Luisterboeken; alle docenten. Het lezen bij alle vakken wordt gestimuleerd.</p> <p>-Dyslexiesleutels; dyslexiecoördinator. Deze kan andere docenten betrekken bij het geven van de steunlessen, zodat de lessen door meerdere collega's kan worden gedragen.</p>
<p>f) Hoe zorgt u voor draagvlak bij alle betrokkenen (zowel intern en extern)? Denk aan ouders, leerlingen en docenten</p>	<p>Het draagvlak bij docenten is gecreëerd door het delen binnen de plenaire vergadering. In ons taalbeleid is opgenomen dat wij als school het</p>

Beschrijf per onderdeel hoe u draagvlak heeft gecreëerd (zowel intern als extern). Welke stappen wilt u gaan zetten om meer draagvlak te creëren	lezen van boeken belangrijk vinden voor de taalvaardigheid van leerlingen. Zwakkere lezers moeten gebruik kunnen maken van een luisterboek om leesmotivatie te vergroten. Door het huidige telefoonbeleid kan er geen gebruik gemaakt worden van de telefoon. In een plenaire vergadering heeft de dyslexiecoördinator in overeenstemming met MT verteld over de implementatie van de methode 'Dyslexiesleutels'.
g) Hoe gaat u de interventies ten aanzien van de basisvaardigheden monitoren? Beschrijf de methode per activiteit. Bij monitoring bekijkt u de voortgang op regelmatige basis.	De dyslexiecoördinator observeert de leerlingen tijdens de steunlessen en vraagt regelmatig aan de collega's hoe leerlingen gebruik maken van luisterboeken.
h) Hoe gaat u de resultaten van de activiteit meten en welk meetinstrument gaat u gebruiken? Bij effectmeting bekijkt u de resultaten gebaseerd op de situatie voor en na de gesubsidieerde activiteiten. Denk aan harde data (lvs), vragenlijsten en observaties	We gebruiken de 0- meting van de leesmonitor om de leesmotivatie te monitoren. We gebruiken een vragenlijst voor leerlingen die de methode Dyslexiesleutels gebruiken. Tijdens de steunlessen observeert de dyslexiecoördinator de leerlingen. Het effect van beide interventies is zichtbaar in de Cito-scores woordenschat en begrijpend lezen.
i) Beschrijf per activiteit hoe de in gang gezette verbetering van de basisvaardigheden duurzaam wordt voortgezet, ook na afloop van de subsidie.	Hulpmiddelen die aangeschaft worden voor zwakkere lezers en dyslecten blijven wij gebruiken. De steunlessen 'Dyslexiesleutels' worden door meerdere docenten gegeven.

Activiteit 3: Schrijfvaardigheid (doelgericht en rijk taalonderwijs)

Gevraagde uitwerking per activiteit	Toelichting
a) Waarom kiest u voor deze activiteit? Licht uw keuze toe.	<ul style="list-style-type: none"> - Goed kunnen schrijven is belangrijk voor de ontwikkeling van leesvaardigheid, de cognitieve ontwikkeling, en om zelfstandig deel te kunnen nemen aan de maatschappij (Janssen & Van Weijen, 2019). - Doelgericht werken vanuit een doorgaande leerlijn is nodig om te zorgen dat iedere leerling een vaardige schrijver wordt en om leerlingen te motiveren om te schrijven. - Door het integreren van schrijfvaardigheid en leesvaardigheid vergroot het (leren) schrijven de leesvaardigheid van leerlingen en ondersteunt leesvaardigheid op haar beurt de ontwikkeling van schrijfvaardigheid (Graham & Hebert, 2011). Dit is dus een wisselwerking.
b) Beschrijf hoe de activiteit aan de Interventiekaart kan worden gekoppeld of op basis van welke wetenschappelijk onderzoek u gekozen heeft voor deze activiteit. Maak gebruik van bronvermelding (vermelding is verplicht).	Een goede schrijfvaardigheid stimuleert de cognitieve ontwikkeling en leesvaardigheid van een leerling. Door schrijfonderwijs te integreren in alle vakken, krijgt het schrijven meer betekenis en gaat het leven voor de leerlingen,

	<p>wat resulteert in betere resultaten. Janssen, T., & Van Weijen, D.V. (2019). Effectief schrijfonderwijs op de basisschool; een literatuur studie. <i>Levende Talen Tijdschrift</i>, 20(2), 3-15.</p> <p>Doelgericht werken vanuit een doorgaande leerlijn is nodig om te zorgen dat iedere leerling een vaardige schrijver wordt en om leerlingen te motiveren om te schrijven. Het is volgens de Reflectiewijzer Schrijfonderwijs belangrijk om de ontwikkeling te blijven volgen, een sterke didactische aanpak te hebben en betekenisvolle schrijftaken te gebruiken in een rijke taalomgeving (Inspectie van het Onderwijs, 2021).</p>
<p>c) Op welke leerlingen heeft de activiteit betrekking? Beschrijf op welke leerlingen de activiteit zich richt.</p> <p>n.b. denk hierbij bijv. aan: alle leerlingen of een specifieke doelgroep, leerjaar, leerweg, klas.</p>	<p>Voor alle leerjaren waarbij de focus ligt op de eerstejaars leerlingen.</p>
<p>d) Met welk doel wilt u deze activiteit uitvoeren? Welke resultaten hoopt u te behalen met deze activiteit? Beschrijf per activiteit welke doelen en/of resultaten u wilt behalen.</p>	<p>Door meer te doen met schrijfonderwijs hopen we dat dit bijdraagt aan de algehele taalontwikkeling van leerlingen. Afwisseling van verschillende soorten taalonderwijs (lezen, schrijven, spreken, etc.) zorgt hopelijk voor meer motivatie en dus betere prestaties op taalgebied.</p>
<p>e) Met wie wordt er samengewerkt? Beschrijf per activiteit met wie u samen gaat werken.</p>	<p>Externe partij uitnodigen voor de secties Engels, Duits en Nederlands (Talen) om training te verzorgen voor (creatief) schrijfonderwijs.</p>
<p>f) Hoe zorgt u voor draagvlak bij alle betrokkenen (zowel intern en extern)? Denk aan ouders, leerlingen en docenten Beschrijf per onderdeel hoe u draagvlak heeft gecreëerd (zowel intern als extern). Welke stappen wilt u gaan zetten om meer draagvlak te creëren</p>	<p>Tijdens deze training wordt het belang duidelijk gemaakt en betrokkenheid gecreëerd. Leerlingbetrokkenheid wordt veroorzaakt door attractieve lessen en aanspreken op de belevingswereld van de leerlingen.</p>
<p>g) Hoe gaat u de interventies ten aanzien van de basisvaardigheden monitoren? Beschrijf de methode per activiteit. Bij monitoring bekijkt u de voortgang op regelmatige basis.</p>	<p>De hele taalvaardigheid van leerlingen wordt gemonitord bij de cito. Deze wordt in leerjaar 1, 2 en 3 afgenomen. Tijdens de sectievergaderingen moet schrijfvaardigheid meermaals besproken worden om het goed op de kaart te houden. Eventueel meer integreren in curriculum.</p>
<p>h) Hoe gaat u de resultaten van de activiteit meten en welk meetinstrument gaat u gebruiken?</p>	<p>De cito wordt hierbij gebruikt in leerjaar 1, 2 en 3.</p>

Bij effectmeting bekijkt u de resultaten gebaseerd op de situatie voor en na de gesubsidieerde activiteiten. Denk aan harde data (lvs), vragenlijsten en observaties	
i) Beschrijf per activiteit hoe de in gang gezette verbetering van de basisvaardigheden duurzaam wordt voortgezet, ook na afloop van de subsidie.	Het geven van de trainingen kan worden voortgezet door onze eigen docenten. Ook kunnen goede lessen gedeeld worden, zodat iedereen van elkaar kan leren.

Activiteit 4: Taalvaardigheid docenten

Gevraagde uitwerking per activiteit	Toelichting
j) Waarom kiest u voor deze activiteit? Licht uw keuze toe.	Taalvaardigheid docenten verhogen en vergroten. Collega's de mogelijkheid geven om zelf taalvaardiger te worden d.m.v. een opleiding/training.
k) Beschrijf hoe de activiteit aan de Interventiekaart kan worden gekoppeld of op basis van welke wetenschappelijk onderzoek u gekozen heeft voor deze activiteit. Maak gebruik van bronvermelding (vermelding is verplicht).	<p>De ontwikkeling van mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid is nauw met elkaar verweven; (begrijpend) leesvaardigheid is niet simpelweg een optelsom van mondelinge en schriftelijke vaardigheden, maar ze beïnvloeden en versterken elkaar (Dickinson et al., 2019). Als we de schriftelijke vaardigheden van leerlingen willen verbeteren is het dus ook van belang om te werken aan mondelinge vaardigheden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expliciet aandacht geven aan mondelinge woordenschat, • Denkstimulerende vragen stellen naar aanleiding van teksten die leerlingen lezen en • Doelgerichte en kennisgerichte gesprekken (Education Endowment Foundation, 2019). <p>Het handboek taalgericht vakonderwijs (Hajer, Meestringa 2020) geeft voldoende uitleg over het belang van taalgericht vakonderwijs.</p>
l) Op welke leerlingen heeft de activiteit betrekking? Beschrijf op welke leerlingen de activiteit zich richt. n.b. denk hierbij bijv. aan: alle leerlingen of een specifieke doelgroep, leerjaar, leerweg, klas.	Deze activiteit heeft betrekking op alle vakdocenten voor de leerlingen van alle leerjaren.
m) Met welk doel wilt u deze activiteit uitvoeren? Welke resultaten hoopt u te behalen met deze activiteit?	Door de taalvaardigheid van alle vakdocenten te vergroten zodat er bij iedereen

Beschrijf per activiteit welke doelen en/of resultaten u wilt behalen.	taalontwikkelingsgericht wordt lesgegeven en communicatie ook op voldoende niveau is.
n) Met wie wordt er samengewerkt? Beschrijf per activiteit met wie u samen gaat werken.	Samenwerking met alle vakdocenten. Scholing van taalgericht vakonderwijs met een externe partij. Online training inzetten voor eigen vaardigheid docenten.
o) Hoe zorgt u voor draagvlak bij alle betrokkenen (zowel intern en extern)? Denk aan ouders, leerlingen en docenten Beschrijf per onderdeel hoe u draagvlak heeft gecreëerd (zowel intern als extern). Welke stappen wilt u gaan zetten om meer draagvlak te creëren	Het draagvlak wordt gecreëerd door het uitnodigen van een trainer. Deze gastspreker informeert het team inclusief MT over het belang van taalgericht vakonderwijs en de wijze waarop dit vorm kan worden gegeven.
p) Hoe gaat u de interventies ten aanzien van de basisvaardigheden monitoren? Beschrijf de methode per activiteit. Bij monitoring bekijkt u de voortgang op regelmatige basis.	De coördinator basisvaardigheden organiseert samen met de werkgroep en het MT de komst van de gastspreker. Daarna zal de werkgroep basisvaardigheden samen met de sectie Nederlands alle vakgroepen ondersteunen bij het vormgeven van hun taalgericht vakonderwijs. Bij lesbezoeken wordt dit actief meegenomen in de observatieformulieren. De coördinator basisvaardigheden overlegt met de werkgroep en het MT over de voortgang en het effect van de activiteiten.
q) Hoe gaat u de resultaten van de activiteit meten en welk meetinstrument gaat u gebruiken? Bij effectmeting bekijkt u de resultaten gebaseerd op de situatie voor en na de gesubsidieerde activiteiten. Denk aan harde data (lvs), vragenlijsten en observaties	Het effect van deze activiteit is indirect meetbaar aan de hand van Cito VAS. Deze biedt inzicht in de groei van het taalvaardigheidsniveau van de leerlingen. Bij de lesobservaties en het inspectierapport kan nagegaan worden of taal al meer geïntegreerd is in het hele onderwijsaanbod.
r) Beschrijf per activiteit hoe de in gang gezette verbetering van de basisvaardigheden duurzaam wordt voortgezet, ook na afloop van de subsidie.	Door nieuwe docenten ook een verplichte scholing van taalgericht onderwijs aan te bieden en jaarlijks erop terug te komen.

1.3 Planning taal

De activiteitenperiode loopt van 1 september 2024 tot en met 31 juli 2026

Wanneer	Wat	Wie
Sept. 2024 starten	Lezen: Leesmotivatie vergroten	Samenwerking Kopgroep Bibliotheken
Eind 2024	Taal en Zorg; digitale hulpmiddelen en materiaal steunlessen dyslexie.	Sectie Nederlands, dyslexiecoördinator

Schooljaar 2025-2026	Schrijfvaardigheid (doelgericht en rijk taalonderwijs)	Werkgroep basisvaardigheden, sectie Nederlands.
Vanaf 2025	Taalvaardigheid en taaldidactiek docenten verbeteren	Werkgroep basisvaardigheden, sectie Nederlands, MT

Faciliteiten

Tijdens de les

- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning. Het gebruikmaken van voorleessoftware (IntoWords).
- Spellingscontrole.
- Loep of lees/liniaal/leespen.

Tijdens toetsen in leerjaar 1 en leerjaar 2:

- Extra tijd 20%.
- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning bij toetsen. Het gebruikmaken van voorleessoftware.
- Het gebruik van een (digitaal) woordenboek.
- Gebruik maken van spiekschrift.
- Aangepaste beoordeling van een toets (met name spelling).

Tijdens het schoolexamen en het centraal examen:

- Extra tijd (30 minuten).
- Gebruikmaken van een laptop.
- Auditieve ondersteuning. Het gebruikmaken van voorleessoftware (IntoWords).
- Spellingscontrole.
- Loep of liniaal/leespen.

Basis en Kader:

*Het Centraal Examen wordt door elke leerling op de computer gemaakt.

*Het Schoolexamen: per vak mag een leerling met dyslexie aangeven welk vak op de computer wordt gemaakt. De leerling moet dan wel in leerjaar 1 en 2 ook met de laptop hebben gewerkt of toetsen op de laptop gemaakt hebben,

GL:

*Het Centraal Examen en het Schoolexamen worden op papier gemaakt.

Per vak mag een leerling met dyslexie aangeven welk vak op de computer wordt gemaakt. De leerling moet dan wel in leerjaar 1 en 2 ook met de laptop hebben gewerkt of toetsen op de laptop gemaakt hebben.

Tijdpad voor mentor en leerling met dyslexie

Dyslexiecoördinator stuurt lijst van leerlingen met ondersteuningsbehoeften naar mentoren, aangevuld met een instructie over aanvraag faciliteiten.	tweede schoolweek	dyslexiecoördinator
Mentor voert gesprek over welke faciliteiten geboden kunnen worden en vult samen met de leerling een voorlopige faciliteitenkaart in (vast format waar kruisjes op worden gezet).	week 3 of 4 van het schooljaar	mentor en leerling
Mentor stuurt de faciliteitenkaart naar CTI. CTI + administratie versturen de kaarten met een (standaard) begeleidend schrijven naar ouders.	week 4, uiterlijk week 5	Mentor, CTI en administratie
Ouders nemen de faciliteiten door met hun kind en tekenen bij akkoord.	vóór de herfstvakantie	ouders en kind
Mentor geeft de getekende faciliteitenkaart af bij de administratie (of stuurt deze digitaal). Administratie hangt het als bijlage bij het kopje dyslexie. Dezelfde plek als waar de dyslexieverklaring hangt.	vóór de herfstvakantie	administratie
Tijdens het driehoeksgesprek evalueren leerling, ouder(s) en mentor hoe het gaat met de faciliteiten(kaart). Waar nodig wordt deze aangepast en als nieuwe bijlage in Somtoday geplaatst.	november en maart (leerjaar 4 in okt.)	leerling, mentor en ouder(s)

Dyslexiesleutels

Psycho-educatie.

- Les 1: Dyslexie en (leren vanuit) je sterke kanten.
- Les 2: Omgaan met dyslexie.

Leerstrategieën.

- Les 3: Trechterlezen.
- Les 4: Leren en onthouden vanuit je sterke kanten.
- Les 5: Het maken van toetsen zonder stress.